

QUESTIO UNICA.

Virum potestas clauis non tantum modo se extendat ad penam temporalem?

Arguitur quod non; quia si sic, aut ad remittendum illam, aut ad infligendum. Non ad remittendum, quia tunc per frequentes absolutiones possit tota pena debita peccato remitti, & sic apud quemcumque Sacerdotem esset potestas absolvendi a pena & culpa. Per frequentes absolutiones, quod est inconveniens. Nec ad infligendum, quia tunc quilibet pariter reueretur adimplere quamlibet penam sibi iunctam a Sacerdote, quod est insulsum: quia hi quis indifere- te imponat moderatam penam; de qua penitentis potest scire, quod est improporcionata culpa; (quod potest utique scire ex Scriptura, quae continet correspondentiam penarum ad culpas) non tenetur illam implere, quia non tenetur obedire inferiori contra voluntatem superioris; nec etiam pariter, quia non obedit interiori; nisi propter voluntatem superioris: non est autem voluntas superioris, scilicet Dei, quod tanta pena infligatur pro tali culpa. Item Joan. 20. *Quorum remisistis peccata*, &c. ergo potestas clauium Ecclesiae est ad peccata dimittendum: non ergo extendit se praesertim ad penam temporalem. Contra; illa potestas clauium ad aliquid se extendit, sed non ad aliud, quam ad penam temporalem; ergo &c. Major patet, quia alioquin non esset aliqua potestas. Minor probatur, quia non ad remissionem culpae, nec penae aeternae; quia secundum Magistrum in littera, haec duo conveniunt soli Deo; ergo &c. Item, ante usum clauium per solam contritionem, & propodium confitendi remittitur peccatum secundum Augustinum, & Cathodorum in super illud Psal. 31. *Dixi confitebor & tu* &c. ergo si usus clauium circa talem aliquid respiciat, hoc non est nisi ad penam temporalem.

DISTIN. XIX.

Circa Distinctionem Decimasnonam, quia solutio istius quaestio- nis praecedentis dependet ex solutione sequentis: quae est de conditione clauium, sive quomodo claves Ecclesiae habeat; de quo hic Distinctione Decimasnona agitur, ideo quaero hic hanc quaestio- nem.

QUESTIO UNICA.

Virum culibet Sacerdoti in susceptione ordinis Sacerdotii conferantur claves Regni colorum.

Videtur quod non. Apocal. 3. de Christo. *Claudis, & nemo a- pertis, & aperis, & nemo claudis*: ergo solus habet claves istas. Item, Augustinus de baptismo contra Donatistas, s. lib. *A peccato non absolvit nisi columba, id est Christus, vel membra columba*:
ergo

ergo nullus Sacerdos injustus habet claves, quibus possit absolvere a peccato, & tamen injustus potest habere claves Sacerdotii. Item, una clavis dicitur communiter esse clavis scientiae; sed haec non confertur culibet ordinato in Sacerdotem: quia prius ignarus non invenit se scientem post ordinationem; nec prius sciens suam scientiam, quam ante. Si autem conferretur nobis, non lateret nos secundum Philo- sophum 2. *posteriarum in fine*. Item, scientia non suo iudicio lata, nulla est; sed ex nullis habet claves alieni aperiendi caelum, nisi suo iudicio; sed ex susceptione Sacerdotii non datur sibi iudicium, sed iustitiam in subditis; ergo nec claves. Item, si in ordine Sacerdotii datur clavis, ergo non possunt haberi a non Sacerdote. Consequens est falsum, quia Archidiaconus, quem non oportet semper esse Sacerdotem, potest ligare & solvere, quia exco- mmunicare, & reconciliare. Patet *Extra de senti. exco. noni*. Contra. Matth. 6. promittitur Petro, & Sacerdotibus: *Tibi dabo claves regni colorum*, & Joan. 20. impletur illud pro- nuntium dicente Christo: *Quorum remisistis* &c. Item, cui datur quod majus est, ei regulariter non negatur quod est minus; sed maxima potestas possibilis viato ei est potestas concedendi Corpus Christi, & haec conuenit in susceptione ordinis Sacerdotii: ergo & potestas respectu corporis myitici, quae minor est, puta clavis ligandi, & solvendi eidem in ordine illo conferatur.

Hae secunda quaestio (ut praedictum est) est primo solvenda, ubi sunt quinque videnda. Primo, quod in Ecclesia, & hoc apud Sacerdotem rite ordinatum, est una clavis Ecclesiae, quae est potestas aperiendi in foro penitentiae. Secundo, quod apud quum est clavis, quae est potestas concedendi in causa rite contentis. Tertio, quod haec & illa clavis non sunt eadem sed duae. Quarto, qualiter habens has duas claves possit per eas in actus earum, live qualem potentiam habeat per eas respectu actuum ipsarum clauium. Et quinto, si praeter istas sit alia clavis in Ecclesia.

De primo, omnes transferentes secundum aliquam similitudinem transferunt; clavis materialis est, proximum instrumentum aperiendi & claudendi osium, per quod intratur in domum, a per hoc nec aperiit, nec aperiens est, nec causa propter quam aperiit, puta dignitas personae ad intrandum, vel indignitas, propter quam expellitur. Hoc modo spiritualiter contingit considerare aperiendum regni colorum, quae fit per sententiam definitivam, qua sententiatur coelum isti aperiendum; quia ista aperiit non est actualis, sed dictata condigna dispositio istius; cui aperiit. Conuenit etiam invenire aperiendum, & ille est sententiatus: conuenit etiam invenire causam, propter quam laud aperiit per sententiam introductivam, & propter quam huc claudit per sententiam exclusivam; scilicet de aeterna illius, & merita illius; nullam istamque est clavis, quia primum est aperiit, secundum aperiens, tertium causa remota; igitur potestas illa, quae est in sententiante, quae est immediate principium, sive instrumentum sententiandi; quae sententia dicitur aperiit, illa pro-

præmissæ dicitur clavis regni caelorum: hoc de nomine. De re sic. Auctoritas iudicialis sententiandi caelum hinc aperiendum, vel aperiendum esse, potest intelligi tripliciter. Uno modo, auctoritas simpliciter principalis. Secundo modo, non principalis, sed præcellens. Tertio modo, non principalis, nec præcellens, sed particularis. Prima, soli Deo convenit propter duo.

Primo, quia ipse solus ex se est iustus, immo ipsa iustitia: primum autem iudicium non potest competere nisi primo iusto; quia iudicium non est periclitum, nisi sit iustum, juxta illud Psal. *Faci iudicium & iustitiam*: siquidem iudicare est ius, vel iustum dicere. Primum autem iustum oportet esse perfectissimum, & ita iustissimum: igitur primus iustus. Secundo, quia iudicare est præsidens, juxta illud Apostoli ad Rom. 14. *Tu quis es, qui iudicas alienam servam?* primus autem præsidens non potest esse nisi Deus solus: unde sicut non potest alii communicare divinitatem, sic nec primam potestatem iudicandi, nec per consequens civem simpliciter principalem aperiendi caelum. Secunda clavis, scilicet non principalis, tamen præcellens, potest intelligi quantum ad duplitem præminentiam. Unam quidem in universalitate causarum iudicandarum. Altam in firmitate sententiarum definitivæ; & utraque præminentia potest convenire illi, qui omnia merita, & demerita novit, quæ sunt causæ propter quas caelum est aperiendum, vel claudendum. fit cum hoc habet voluntatem insuperabiliter conformem iustitiæ divinæ. Propter primum potest in omnibus causis sententiarum, quia omnes novit; propter secundam potest ejus sententia simpliciter esse firma, & irrevocabilis, quia semper iusta. Hæc clavis cum utraque præminentia proprie est Christi, qui novit omnia merita, & demerita iudicandorum, & semper iustitiæ divinæ conformiter iudicat. Nec ista potest esse in Ecclesia militante, istæ enim congruæ non potest, quia nullus in Ecclesia novit omnes causas iudicandas, nec habet voluntatem insuperabiliter iustam. Tertia clavis, scilicet particularis, quantum ad causas cognoscendas, & insuper quantum ad sententiam ferendam, pura, quod sit aliquando revocabilis, potest consistere alicui in Ecclesia militante, qui potest in illa causa novit, & in illa secundum legem divinam recte iudicare: & si quandoque præter illam, sententia ejus non erit firma, sed si secundum illam, erit firma. Potest ergo in Ecclesia esse una clavis caelum aperiendi, scilicet auctoritas sententiandi particulariter, & non irrevocabiliter alicui caelum esse apertum. Congruet etiam istam esse in Ecclesia, & hoc in Sacerdote, ut Hierarchia Ecclesiastica sit ordinata, & ista iura reducatur in primum, per medium. Hierarchia autem est medius inter Deum, peccatoremque reducendum, & de hoc Bernard. *De consider. lib. 3. cap. 13.* Hoc etiam congrue perfectioni causatum secundum in esse morali, sicut causatum in esse naturali. Deus enim universaliter non negat creaturis causalitatem, quæ potest esse competere, immo & illam, communicat, & ad ejus actionem causis secundis alitit. Ex quo ergo in esse gratuito possibile est hominibus habere istam causalitatem.

redu.

reducivam, quæ dicitur clavis, congruum est, quod hoc supremum in Ecclesia, scilicet Sacerdoti detur. Tertio, dico quod data est, Probatur per illud Joan. 20. *Quorum remisistis &c.*, & hæc recte dicitur clavis potestatis, quia auctoritas iudicandi recte, est potestatis cum iudicare sit presidentis.

De secundo articulo dico, quod illud quod ordinatur ad istam auctoritatem sententiandi, vel cuius ius ordinatur ad usum istius, ita scilicet quod sine usu istius non est recte usus istius, potest dici clavis, quia instrumentum quoddam aperiendi, licet non proximum; immo quasi concurret in unum cum instrumento propinquo vel proximo: sine isto enim non recte aperit, nec claudit. Auctoritas vero cognoscendi in causa peccatoris est huiusmodi, quia sine illa cognitione, non recte quis sententiarum caelum hinc aperiendum, vel claudendum: ergo illa auctoritas potest dici clavis regni caelorum. Ista autem potest distingui tripliciter sicut præcedens. Et de clavi tertio modo accepta potest probari, quod congruum fit eam haberi in Ecclesia, & quod habetur ex præcedenti articulo: quia qui habet auctoritatem definitive sententiandi in causa, habet auctoritatem cognoscendi in causa illa, nisi alicui committeretur, quod sine cause cognitione sententiare in causa ad suum libitum, quo commisso non videtur alicui rationaliter laudanda, qui posset in sententiando errare, et huiusmodi est omnis viator. Deus ergo recte committens Ecclesie auctoritatem primam, quæ dicitur clavis potestatis, commisit etiam sibi secundam, quæ dicitur clavis scientiæ. Et in collatione primæ clavis, quæ habetur ex *Ios. 20.* intelligitur etiam collatio illius secundæ tanquam prævia, (quantum ad usum) usui illius primæ. Nec est ista clavis scientiæ aliqua scientia actualis, vel habitualis, vel discretiva quoqueque, sicut Magister videtur dicere dist. illa cap. 1. *Multis, inquit, indifferens, qui nec ante Sacerdotium, nec post, scientiam habent discernendi, ideoque illam claven in consecratione non recipiunt: qui vero ante Sacerdotium scientia discernendi præditi sunt, & antehabita discretio augetur, & si in eis clavis, ut jam ea uti valeant ad claudendum, vel aperiendum. Ista, inquam, scientia actualis, vel habitualis non est clavis ista, quia auctoritas cognoscendi, est requirit scientiam, vel discretionem concomitantem rectum usum ejus: quemadmodum requirit clavis potestatis alicui iustitiam ad rectum usum futi: tamen sicut potestatis iudicandi non est iustitia, immo potest esse sine iustitia, ita potestatis, vel auctoritatis cognoscendi in aliqua causa, potest esse sine discretionem cognoscendi: & ita debet Magister exponi, qui vult eum salvare, quod ad claven scientiæ requiritur scientia, supple ad hoc, quod aliquis recte utatur ea, non autem ad hoc, quod absolute inist. Si obijciat, quare ergo magis dicitur ista clavis scientiæ, quam illa iustitiæ, sive iustitiæ? si non requiritur hic scientia, nisi quantum ad rectum usum illius? Respondeo, sine iustitia habens auctoritatem, & aliquid sententiandi, scilicet quod est potestatis licet indubite fiat: & ita habens auctoritatem cognoscendi in causa, & tamen aliquid, facit, licet in-*

dubi

dubi.

debite, illud tamen quod primus facit, semper est potestatis, & ideo semper dicitur clavibus potestatis: hoc autem quod illi facit, semper est scientia, idest cognitionis in causa, licet non scientia habitualis.

De tertio articulo dicunt quidam, quod istae claves sunt (a) idem cum characterē Sacerdotali, & tunc est facile videre quomodo conferuntur culibus Sacerdoti in eius ordinatione, sicut & characteres. Sed contra arguitur sic. Illae sunt distinctae potestates, quarum una potest esse sine alia; sed potestas conficiendi corpus Christi, sive characterē Sacerdoti, ut ad hoc est, potest esse sine illa potestate, quae includitur in clavibus; ergo &c. Minor probatur; quia sic fuit in Apollolis in cetera cum dicebat eis. *Hoc facite in meam commemorationem* (a); ubi data est eis potestas conficiendi, sed non clavium utique post resurrectionem. Joan. 20. dicente Christo. *Quorum remiseritis* &c. Consimiliter videtur posse argui de quolibet Sacerdote nunc ordinato in Ecclesia: prius enim dicit Episcopus ordinando, *Accipe potestatem conficiendi; vel celebrandi. Missam tam pro vivo, quam pro defunctis*, dans ei calicem; & quibusdam interpositis ponens manum super caput eius dicit: *Accipe Spiritum sanctum quorum remiseritis* &c. Unde videtur quod quilibet Sacerdos prius tempore accipit potestatem conficiendi, quam absolvendi; ergo est alia & alia. Et illud probat quod non tantum distinguitur a characterē, si character est aliquid unum, immo quod sunt distinctae potestates inter se. Item, (ut dicitur est supra,) character non potest esse nisi relatio: relatio autem non potest esse eadem ad plures terminos; Corpus Christi verum, & mysticum, vel consecratio huius, & absolutio illius sunt distincti termini: ergo illud quod est relatio ad consecrationem non est idem cum potestate ad abolitionem. Dico ergo, quod simpliciter sunt duae claves, ita quod absolute verum est illud verbum Christi: *Tibi dabo claves*, &c. & possint de potentia Dei absolute separari ab invicem, sicut enim aliquis nunc praesidens potest committere alteri auctoritatem cognoscendi in causa, non committendo sibi auctoritatem sententiandi in ea; ut si diceret, *Committo tibi auctoritatem examinandi causam istam*; & referas tibi, ut sententiam. Possit etiam conferre auctoritatem sententiandi, sine auctoritate cognoscendi; ut si diceret, *Committo tibi, quod sine omni cognitione causa sententias, sicut placet*; talis autem commissio non est ordinata alicui, cuius voluntas esset obliquabilis. Ita etiam possit Deus committere auctoritatem cognoscendi sine auctoritate sententiandi: Et esset ista commissio ordinata simpliciter, si esset etiam in humanis. Possit etiam Deus de potentia absoluta alicui habenti voluntatem obliquabilem committere auctoritatem sententiandi sine cognitione in causa. De potentia autem ordinata, sive de facto committitur utrumque culibus Sacerdoti. Ecclesiasti-

co

a D. Th. dist. 18. huius 4. q. 1. solus. 2. arg. 2. quasi inculc.
b Mat. 20. c. Dist. 6. art. 1. ubi. quae. 2.

co ad minus complete ordinato: quod pro tanto dico, quia si prius tempore datur sibi auctoritas celebrandi, quam absolvendi, non est perfecte ordinatus, quantum ad utramque auctoritatem; si primo datus, omittitur secundum. Sed an praesit simul tempore utraque potestas datur, non assero. Quod si prius datur una quam alia, quando ergo imprimatur character Sacerdoti? & quo modo se habebit ista duplex clavis ad characterem? Ad primum possit dici, quod sicut funt duae potestates. Ita duo characteres; & uterque imprimitur in signo proprio sensibili significante illud invisibile: utpote prius in datione calicis cum illis verbis; *Accipe praesentem celebrandi* &c. Secundum in impositione manuum cum illis verbis. *Accipe Spiritum sanctum* &c. Et secundum hoc pateret, quid esset dicendum ad secundum, quia utraque potestas est quidam character: sed illi duo integrant totum ordinem Sacerdoti, sed secundum hoc etiam videntur esse duo characteres correspondentes duabus clavibus; vel non essent duae claves.

Si ergo non placet tot characteres ponere correspondentes uni ordini Sacerdotali, potest dici quod per unum characterem Sacerdotalem habet qui potestatem accipiendi Corpus Christi, ubiqueque ille imprimatur: & per illum accipiendum iste familiae Christi in tali gradu excellenti, utpote in gradu cibantis popululum Christi in Ecclesia. Sicut autem in istis curis magnum promotus ad gradum excellentem in familia domini; per hoc disponitur, ut habeat auctoritatem aliquam resp. ad aliorum servorum; ita per hoc quod iste in familia Christi in gradu excellentiori constituitur per characterem Sacerdotalem, disponitur de congruo ad habendum potestatem super Corpus Christi mysticum, ligandi & solvendi: & tunc character Sacerdotalis est dispositio ad istas claves, saltem collatio unius non separatur a collatione alterius, quia (sicut dicitur est) quod Christus in eodem verbo Joan. 20. constituit ambas: *Accipite*: ita & Episcopus in eodem signo sensibilis, & verbo conferit ambas: unam quasi excellentem & explicitam; & aliam quasi implicitam, cuius usus est antecedens ad usum istius. Et ex hoc patet, quod aliquatenus possunt dici a clavibus unitate ordinis, quia ad eundem unum ultimum, scilicet aperiens, ordinatur; & ad illum una subordinatur alteri, quia remotior ab illo est actus.

De quarto articulo, potentia activa, cui statim correspondet passiva, & non est impedibilis, ipsa est semper potentia propinqua ad agendum; sed si est aliqua, cui non correspondet passivum in natura statim; vel habito passivo ipsa est impedibilis, dum est actu impedita, non est potentia propinqua sed remota, ut habetur a Philosopho 9. *Meta cap. 4.* (a) ubi vult, quod activum & passivum habentia complete potentiam activam, & passivam statim agunt: nec oportet adire *nullo exteriori prohibente*, quia hoc includitur in ratione potentiae: quod non est verum, nisi de potentia, ut dicit potentiam propinquam actui.

L 4

Ad

Ad propositum potestas consiendū, si tunc habet materiam in natura, quia omnem panem triticum: & est potestas non impedibilis; quia quodcumque aliquis attentat per eam facere, in materia determinata & delicta, facit. Sed si hoc modo esset de clave, ne pote, quod si tunc correspondere sibi pro materia peccator penitens, & non posset per actum aliquis alterius impediri, quin intendens ut ea, faceret, quod facere intendit: tunc clavus esset potestas propria quoad absolvendum, & tunc sequeretur quod Sacerdos ex hoc, quod ordinatus, posset quomocunque peccatorem sibi confitentem absolvere (non quidem quod posset licite, ad peccatorem mortaliter, si hoc attentaret contra prohibitionem superioris) faceret, tamen, sicut Sacerdos prohibitus, quantumcumque, si attentat consecrare, consecraret.

Sed hæc duo supposita communiter non tenentur; non enim tenentur saltem primum, scilicet quod ex ordine habeat materiam: sed oportet aliquem subditum sibi dari, in quem habeat jurisdictionem, non solum ad hoc quod rite absolvat, sed ad hoc ut simpliciter absolvat; quia sententia a non suo iudice lata, est nulla. Et ita videretur etiam dicendum de secundo, quod posset superior ad tempus subtrahere subditum per suspensionem illius, & tunc potestas istius impediretur simpliciter, ita quod si attentaret absolvere, non absolveret de facto. Est ergo secundum sententiam istam potestas consiendū potestas propinqua: sed clavis est potentia remota. Tum quia ex hoc quod est clavis in aliquo, non correspondet sibi passivum aliquod, nisi aliunde fiat sibi passivum. Tum quia si est in aliquo, potest impediri per aliquem superiorem prohibentem. Et ratio dissimilitudinis forte ponetur, quia a principio nulli nocuit, nec ordinationi Ecclesie, quod quicumque Sacerdos quamcumque materiam consecraret: nocuisset autem si per collationem clavium in ordine quilibet Sacerdos fuisset iudex cuiuscunque penitentiæ, & potuisset quantumcumque prohibere exequi actum clavium; quia in hoc ipse posset facere præiudicium alii, cuius ipse est subditus.

Quomodo ergo secundum istam viam communem salvabitur ista propositio, *Omnis potentia activa correspondet passiva*? In natura enim si aliqua esset potentia activa, cui non posset correspondere passivum, nisi per aliquam potentiam activam; illa prima non esset potentia activa; ergo a simili hic, cum per clavem non possit illi correspondere materia, nisi per aliam potentiam activam scilicet jurisdictionem; sequitur, quod clavus non sit potentia activa.

Et hoc posset confirmari de ista potestate iudicaria: nullus enim videtur posse habere potentiam iudicandam, cui nullus subest, ut iudicabilis ab eo; ergo clavus, unde clavis, non est potestas iudicandi.

Si dicas, quod potentia activa quantumcumque sit perfecta, tamen requirit materiam, verum est; & potestas consiendū materiam, scilicet panem, sed tamen statim, quando habetur potestas consiendū, non oportet requirere aliam potentiam activam ad hoc, quod

quod panis sit consecrabilis; si enim oporteret ad hoc, quod esset consecrabilis, quod esset dominus illius panis, iam potestas Sacerdotalis non esset potestas consiendū, nisi remota. Ita in proposito bene oportet, quod aliquis sit penitens offerens se illi, ut absolvat; sed si non potest esse materia absolubilis, nisi fiat talis per aliam potentiam concurrentem, ista non videtur esse potentia activa absolventis. Consimiliter ista propositio est universaliter vera in naturalibus, quod quando potentia activa unius rationis correspondet primo potentie passivæ unius rationis, cuilibet sibi ipsa correspondet quodlibet sub illa. si non sit defectus virtutis actiæ; sed non est sic in proposito, quia unius clavi correspondet ipse, ut absolubilis, & alteri non: nisi dicatur, quod clavi correspondet, non peccator ut penitens, sed peccator subditus penitens.

De quinto articulo dico; quod in Ecclesia est duplex foras. Unus secretissimus, in quo idem est accusator & reus; & ad illum pertinent claves prædictæ. Est autem alius foras publicus, quia & Ecclesia habet auctoritatem corrigendi delicta publica; & ibi requiritur duplex auctoritas correspondens duplici prædictæ, sicut ad quodlibet iudicium rectum requiritur cognitio in causa illa, & sententia. Iste auctoritates pertinentes ad forum publicum possunt dici claves. De hac potestate data Ecclesie, habetur *Matth. 18* dicente Christo Petro, *Si peccaverit in te frater tuus, & sequitur tandem, dic Ecclesie si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus, & sequitur: Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Ex quo patet quod Deus approbat solutionem, & ligationem Ecclesie factam in foro publico, quam qui contemnit, habendus est sicut ethnicus & publicanus. In hoc foro clauditur Ecclesia, scilicet communicatio fidelium per excommunicationem, & aperitur per absolutionem ab excommunicatione, seu reconciliationem. Ex hoc patet, quod iste clavus non sunt eadem cura prioribus clavibus, quia ipse separatur ab illis, utpote in habentibus jurisdictionem secundum ordinationem Ecclesie sine Sacerdotio, ut in Archidiacono, & quibusdam aliis habentibus jurisdictionem secundum ordinationem Ecclesie sine ordine Sacerdotali, & e converso; ut est in quibusdam, scilicet communibus Sacerdotibus, a quibus non est data hæc potestas excludendi ab Ecclesia, vel reconciliandi. Sed nunquid quilibet habens jurisdictionem potest excommunicare, & reconciliare? Respondeo, excommunicatio, quæ simpliciter est excommunicatio, quæ est sola maior, est exclusio alicuius a communione fidelium, non quidem exclusio corporalis, quæ fit in incarceratione, vel exclusione ab aliis; sed excludendo per prohibitionem, ne communicet cum aliis, nec alii cum eo. Nullus autem non subditus illi tenetur servare institutionem istius, sicut nec præcepta eius; ergo videtur quod non subditus illi non tenetur vitare excommunicatum ab ipso. Si ergo per excommunicationem tenetur quilibet Christianus vitare excommuni-

tum, & portet quod hoc sit per præceptum illius, cui tenetur obedire quilibet Christianus, & tunc sequitur quod nullus inferior Papa auctoritate propria possit excommunicare, licet possit excommunicare quantum ad suos subditos, hoc est præcipere suis, ut caveant suam; & tunc sequitur, quod quantumque inferior si simpliciter excommunicat, excommunicat ex commissione illius, cui tenetur omnes alii obedire, qui tenentur illum excommunicatum vitare. Et ex hoc sequitur, quod illud cadit sub illa regula juris, *Quod non est concessum est prohibitum*. que vera est de his, quæ non conveniunt regulariter, nisi alicui ex aliquo concessione specialiter, & tunc ex ejusdem auctoritate tenentur generaliter Christiani excommunicatum vitare, cujus auctoritate incurrunt penam excommunicationis minoris, si non vident illam enim incursum auctoritate legislatoris, non auctoritate hujus judicis particularis. Si hoc non placeret, oporteret querere, unde primo a principio Ecclesie habuit quilibet talis, qui in domino communiter excommunicat in Ecclesia, auctoritatem super omnes Christianos, ut teneretur sibi obedire cæquendo illum excommunicatum ab eo, propter ejus præceptum, ut ejus: & tunc quomodo fuissent auctoritates inferiorum limitatores, quantum ad numerum subditorum, saltem quantum ad illius præcepti observantiam, Et quare non ita istorum, sicut & aliorum? quærat qui vult. Si primæ sententia est veta, tunc Sacerdotes parochiales, & alii consimiles in nullo casu possunt excommunicare, nisi in quo invenitur expresse ista concessio; & sic excluduntur quedam pericula, quæ proveniunt ex pronitate quorundam latuorum ad excommunicandum: frequens liquidem est hujusmodi periculum in Ecclesia, qui tamen raro ab Apostolis inventi extitit. In omnibus enim episcopis Pauli, non invenies quod excommunicaverit, nisi tribus vicibus. Primo primæ ad Cor. 5. *Omnino, inquit, inter vos audietur fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxorem patris sui quis habeat: & sequitur, ego autem absenti corpore præsens autem spiritu jam judicavi eum, ut presens, qui hoc operatus est, in nomine Domini Jesu Christi congregatis vobis in unum, & meo spiritu cum virgine Domini Jesu rendere hujusmodi hominem Sathana in interitum carnis; ut spiritu salubris sit in de Domini Idem inquit ad Timotheum. *Quidam circa fidem nostram gravaverunt, ex quibus Myneceus & Alexander, quos tradidi Sathane, ut discant non blasphemare*. Idem ad Gal. 1. *Si quis vobis evangelizaverit præter illud, quod accepistis; anatembes sit*. Alicubi tamen legitur Apostolum bonis prohibuisse communicare cum malis. 1. Cor. 5. *Si quis frater nominatur inter vos, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut inaledictus, aut ebriosus, aut rapax, nec cum hujusmodi cibum sumere*. Item Thes. 2. 3. *Denunciemus vobis fratres in nomine Domini, qui subtrahitis vos ab omni fratre inordinate ambulante; & post pauca subdit ibidem: Si quis non obedierit verbi nostris per epistolam hanc, hunc nota, te, & non commiscamini cum illo, ut confundatur*. Et tamen qualiter liceat communicare cum illo, subdit, *Notis quasi inimicum**

existimare illum, sed corripis ut fratrem. Idem 2. Tim. 3. *Erunt homines sese amantes: & post pauca. Hoc devota*. Ibidem ca. *Alexander ararius multa mala mihi præstavit, quem & devota*. Idem ad Titum 3. *Hæreticum hominem post unam, & secundam monitionem devota*. Et lo. in secunda causa sua c. unico: *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affirmat, nolite eum recipere in domo, nec eum ei dixeritis. Qui enim dicit, si eum communicat ejus operibus malignis*. Tantum ergo in primis duabus auctoritatibus videtur sententia excommunicationis simpliciter lata, & pater quod ibi fuit causa justa, quia peccatum enorme, & publicum, & forma debita, quia processus legitimus, & intentio recta, quia intendebatur correctio delinquentis; unde & primus ille per illum excommunicationem correctus est, ut pater per epistolam secundam, ubi monet eos eum consolari, ne abhorsetur profundioris tristitia. Alii non leguntur pariterentes fuisse, forte jam ante apostata a fide, & permanserunt ibi. In tertia auctoritate est contra prædicantem aliquid repugnans sanæ fidei: tunc tunc Pseudo Apostolus. In aliis autem ubi præcipit vitare malos, vel simpliciter, vel quantum ad aliquos actus non videtur ita plene esse lata sententia excommunicationis, quia non videtur illi per hoc traditi Sathana: dicitur enim quod Apostolus tradidit Sathana, statim habuit diabolus a potestatem vexandi eos: non sic autem probabile est laicum de omnibus malis; quos scribit esse vitandos.

Ad Argumentum ad primum pater, quod illa auctoritas Apocalypsis non debet intelligi de clave ministerialis, sed de præmiis, quæ est auctoritas sententiandi universaliter, & irrevocabiliter. Ad secundum Magister exponit illam auctoritatem *in dist. ista cap. 3.* quod tantum per columbam, vel ejus membra sit digne remissio, vel redemptio peccatorum, sit tamen per alios, sed non digne, vel recte; & dat enim Deus benedictionem dignæ poenitentiam, etiam per ministrum indignum quod probatur per Hier. Super illud Matth. 16. *Tibi dabo claves regni cælarum*. Et per August. in li. quest. novi & veteris Testamenti quest. 11. *Valens Sacerdotis obesse vel prodesse non potest, sed meritum benedictionem poenitentiam*. Ad tertium pater ex secundo articulo, quia clavis scientie non est aliqua scientia, sed est auctoritas notendi, hoc est inquirendi, & examinandi causam rei. Ad quartum patet ex quarto articulo. Quia secundum unam opinionem clavis est de se tantum potestas remota: & ad hoc quod sibi respondeat materia, requiritur in eo alia potestas, scilicet jurisdictionis, vel saltem per aliam potestatem activam subjecit sibi materia, ut fiat sibi materia capax actionis ejus. Secundum autem aliam opinionem clavis est potestas propinqua, & includit jurisdictionem privatam; quod enim a iudice jurisdictionis, quam auctoritas distandi jus? & hoc quid aliud est, quam auctoritas judicandi, & sententiandi? Ad quintum patet ex quinto articulo: concedo enim quod non ordinatus potest habere

claves alias pertinetes ad forum extrinsecum, & ordinatas non habere: tamen ad hoc quod fit Hierarchia Ecclesie, id est, in principatu eminente, oportet quod habeat illas claves exteriores: & cum hoc præsupponitur, quod habeat interiores. Unde nullus ordinatur Episcopus, nisi prius in Sacerdotem fuerit ordinatus.

Ad questionem notam *Disp.* 18. dicuntur duæ conclusiones. Prima negativa, scilicet quod vis clavium non se extendit ad remotionem culpæ, vel pænæ æternæ: quod videtur Magister sentire *dist.* illa. *Deus*, inquit, *per se tantum dimittit peccatum, quia & animam mundat ab interiori macula, & a debito æternæ mortis solvit.* Quid ergo facit Sacerdos? Evangelicè? Respondet, *Tribuit eis potestatem ligandi, & solvendi, id est, ostendendi eas ligatas, & solutas: quod probat per illud de leproso, prius sanato, quam ad Sacerdotem missu, Luca. 9. Similiter de Lazaro, prius leuitato, etiam discipulis ad solvendum tradit. Jo. 11. Item, per Hier. super illud Matth. 16. *Ubi dico claveri in leuitate*, inquit, *se ostendete Sacerdotibus subter leprosi, quos illi non sciant leprosi, vel munda: sed discernat qui mundus, vel immundus sunt.* Ex hoc dicit Magister, quod omni Sacerdoti legales habebant iurisdictionem in curandis leprosis, hoc nunc habet Sacerdos Evangelicus in retinendis, vel remittendis culpis. Adhuc affirmativa, quod vis clavium se extendit ad pænâ temporalem: & in hoc Magister exponit aliter, quomodo Sacerdos Evangelicus solvit & ligat, quia ligat ad pænâ temporalem, quæ imponit censuræ: solvit autem, cum a pænâ debita aliquid dimittit, vel per eam peccatorem ad Sacramentorum communionem admittit. Adhuc autem quod hæc potestas respectu pænæ temporalis talis est, quod non ratificatur actus ejus, nisi sit conformis iudicio divino, scilicet nisi tantam imponat, quanta secundum iustitiam divinam peccatis respondet: verbi gratia, pœne, si pe percutis suis tenetur secundum strictum rigorem ad pænâ decem dierum, Sacerdos virtute clavium potest his remittere pænâ tantum dierum. Et cetero quod de thesauro Ecclesie iste dispensator potest utrum diem, vel duos remittere, post tantum hoc remanet ille obligatus ad sex, vel quinquæ dies: de quibus si Sacerdos aliquid dimittit, non ratificatur ista obligatio, quia tunc clavus potestatis erat in ligando & solvendo: facti enim magis solutum a pænâ temporali, quam Deus iudicat eum solutum, & per consequens nisi ille hoc sex dies sit solvatur, residuum ab eo exigitur in purgatorio. Contra primum, quia tunc Sacramentum Pœnitentiæ non est Sacramentum novæ legis, nec aliquam casualitatem, vel dispositionem habet causalem ad primam gratiam: quia nunquam digne suscipitur, nisi ab habente jam primam gratiam: nullus enim digne ostenditur solutus a Deo, nisi prius sit solutus. Item, susceptio istius Sacramenti est instrumentum ad gratiam, hoc est, dispositio efficax necessaria ex statuto divino ad gratiæ susceptionem: instrumentum autem vel dispositio prævia non est signum rememorative, sive ostensivum aliquis, ut jam præterit, sed futuri: ergo collatio Sa-*

cramenti Pœnitentiæ, ad hoc ut fiat dignè, non oportet ut sit signum abolitionis divinæ præcedens.

Concedo ista, ut diffuse declaratum est *Disp.* 14. q. 4. quod Sacramentum Pœnitentiæ potest recipi ab aëro, & hoc tanta attentione, quæ non sufficeret per modum meriti ad justificationem suscipiendam in termino attritionis. Et si non sit recipitur, in termino recipitur gratia prima, quia a Deo confertur, & absolutio sacramentalis est signum efficax illius abolitionis sequentis in ultimo instanti ipsius, sicut prolatio verborum est signum confectionis corporis Christi. Et secundum hoc patet quomodo Sacramentum hoc est instrumentum ad gratiam primam, sicut dispositio prævia, eo modo quo alteratio potest dici instrumentum respectu generationis substantiæ, quia dispositio prævia. Non igitur est simile de Sacerdote legali respectu lepræ, & de Evangelico respectu culpæ: quia ille tantum extercit aliquid, quod erat signum rememorative mundationis lepræ, & nihil quod esset signum prognosticum efficacæ respectu mundationis sequentis: sed ille exercet actum, qui est signum prognosticum efficacæ mundationis sequentis in ultimo instanti, nec tamen magister istæ, quia intelligitur absolute quod pro illo instanti, pro quo ille a Deo & ab Ecclesia est absolutus. Si dicit, ergo Sacerdos delet maculam & pænâ mortis æternæ, quod est proprium Deo. Dico, quod utrum quæ facit: si tamen duo sunt ibi, de quibus dicitur est altas, sed non facit nisi intrinsecus alter, non quidem attingendo illum eum iam, nec virtute propria, nec alterius: sed attingendo aliquid præ, quod est dispositio necessitatis ad illum eundem: necessitatis, inquam, ex divina pœnitentiæ, & talis agens causam dispositionem necessariam ad terminum dicitur agens instrumentale, ut est de alterate & generante: proprium autem est Deo principaliter mundare, & remittere illud debitum etiam attingendo illum eundem: horum autem neutrum convenit Sacerdoti. Autoritates ergo quas Magister adducit pro se, affirmativè loquuntur, quod hoc facit: & verum est: quod Sacerdos Evangelicus ostendit illum mundatum, & absolutum pro instanti, pro quo intelligitur sua absolutio: sed non hoc solum, immo sic ostendit, quod illa ostendit est dispositio prævia & necessaria ad illud, quod ostenditur: hæc est enim excellentia Sacramentorum novæ legis, quod eorum susceptio est dispositio sufficiens ad gratiam: illorum autem legalium, nec susceptio erat dispositio efficacæ ad mundationem corporalem lepræ, vel huiusmodi. Efficit autem simile si loqueretur de Sacerdote legali purificans aliquem per aquas aspersiones ab aliqua irregularitate contracta in lege ex contactu lepræ, vel huiusmodi, tunc enim Sacerdos ille exerceret quendam a Sum, qui esset signum efficacæ reconciliationis huius irregularitatis, & mundationis illius pollutæ, in cuius mundationis actu, vel termino, sequeretur effectus signatus: scilicet quod ille esset dignus communicari cum ceteris synagoge.

Contra illud, quod dicitur est de secunda conclusione potest argui. Nihil committitur potestati arbitrandi in causa aliqua, cuius arbitrium

numquam erit ratum propter quamcumque diligentiam possibilem adhiberi ab ipso; sed tantum a casu, vel per miraculum speciale: sed per quamcumque diligentiam possibilem adhiberi a sacerdote, non potest pertinere ad illud indivisibilem penam, quo Deus iudicat peccatorem esse dignum: si ergo ardeat, hoc erit a casu, vel per miraculum speciale, non erit ratum per te, nisi ad illud ardeat: ergo non habet auctoritatem aliquam arbitrandi, Confiteamini, quia nec est verisimile, quod Deus dederit potestatem Ecclesie arbitrandi sic quod ipse voluerit arbitrium Ecclesie ratificare; & tamen quod impossibile sit eam recte arbitrarī, si nihil ratificatur nisi a casu, vel per miraculum speciale.

Item, nullus constituitur arbiter inter partes sub hac conditione, quod precise arbitretur ad voluntatem unius partis, & hoc maxime quando non potest nosse detentum voluntatem illius partis: sed in iudicio penitentiae partes sunt Deus & peccator, inter quos est Sacerdos arbiter; ergo non obligatur precise ad arbitrandum illam partem, quam sibi Deus infligit, maxime cum non possit sibi constanter de voluntate Dei quo ad hoc precise, ut est membrum Ecclesiae, re de voluntate Dei quo ad hoc precise, ut est membrum Ecclesiae.

Item, si Sacerdos imponat penitentiam aliquantulum maiorem, quam respondent peccatis, non est probabile, quia penitentia reneatur eam implere: ergo si aliquantulum minus pena condigna, illa videtur sufficere: nam si non sufficeret aliqua citra illam punctualem, quam dicitur divina iustitia; ergo non oporteret ex parte aliquam aliam, ultra illud punctum divine iustitiae. Deo ergo, quod sicut in casibus commutatoribus iustitiae commutativa habet aliquam latitudinem, ita quod non respicit in commutatoribus indivisibile, sed in medium recte rationis ita iustitia punitiva, quae est commutativa penae pro culpa, non respicit necessario gradum indivisibilem penae correspondentem huic culpa: sed sibi aliquam latitudinem, infra quam pena minor non sufficit, & ultra quam pena maior non est imponenda; & extra totam istam latitudinem clavus citra, vel ultra ligans erit: & tunc non immerito, quod solvitur in tertia non solvitur in ea, si, id est non ratificatur, sed infra latitudinem non erit, & ideo arbitrium ratificatur intantum, quod quicquid imponitur infra illam latitudinem, hic oportet implere: & si hic non impletur, residuum in purgatorio exigitur: & si minus imponatur & expleatur, nihil majus exigitur in purgatorio.

Illud autem medium in ista latitudine possibile est esse homini notum per legem Dei cum adiutorio rationis naturalis: & ideo obligatio ad hoc medium factum est ad possibilem homini miraculo speciali & sine casu & fortuna. Sed nunquid penam a clave non errante imponat tenetur penitentis adimplere?

Respondet quod sic, si velit se submittere Sacerdoti huic, & quantum ad abolitionem culpae, & quantum ad susceptionem penae totalis correspondentis, quia tunc obligatur praecepto Ecclesiae, cui se voluntarie submittit; Si autem tantummodo velit submittere huic quantum ad commutationem penae aeternae in temporalem, & non quantum ad taxationem penae totalis, sed tantum quantum ad illam, & illius taxationem; vult se subdere manui Dei; vel hic, vel in purgato-

gatorio, non excedit talem sine abolitione repellere, tunc enim excederet desperatum. Nec videtur propter illam voluntatem esse in peccato mortali, cum contrarius de peccato; & velit puniti pena condigna pro eo, & ab eo cuius est iuste eam infligere, licet nolit eam sibi infligi ab isto Sacerdote, nec spemnet velit eam recipere, ut sit minister ipsius infligendae.

Nec potest dici hunc inobedientem Ecclesiae esse, quia potest se submittere arbitrio Ecclesiae quantum ad iudicium illud penitentiale, ad quod necessario tenetur se submittere licet nolit se submittere illi sequenti. Et patet quod illud non includitur necessarium in primo, quia Sacerdos, primo existente quantumcumque univociter, valde variat sequens: unde & sequenter propter voluntatem consentiens ad subeundum penam non magnam, dant aliquando moicam, praedicando sibi quod oportet residuum solvere in purgatorio; & cum illa parva ut manente improposito iura culpa, & omnino extra illam latitudinem, non propter hoc non recipit talis Sacramentum penitentiae. Eodem modo videtur quod potest omnino penam nullam sibi imponere propter resentiam eius ad se suscipiendum, praedicando sibi, quod totam illam penam oportet solvere in purgatorio; & Augustinus hoc innuit, quod huiusmodi vix inclinabili imponatur penitentia aliqua displicens, timendum est hinc inde accipiat occasione recidivandi in peccatum mortale, quia proficiens illam penitentiam, in quo peccabit mortaliter, postquam voluit se submittere Sacerdoti in eius susceptione. Sed dato quod erret clavus scientiae; non tamen potestis clavus, nunquid arbitrium ratificatur in celo? Respondet, clavus scientiae errat quando, Nec bene requiritur, Nec examinatur illa, quae pertinent ad hoc iudicium, ut potest circumstantiae aliqua iusta, quae non aggravant, nec alleviant, sed placent auribus penitentibus confessoris; si etiam non requiritur de attritione contentis, sed tantummodo, ut audiat eum, ac si narrare istam narrationem vel fabulam: & in primo quidem licet aliquid fiat, quod non esset faciendum, si tamen nihil omitteretur, quod esset faciendum, ut potest circumstantis non requirendis requisitis, requiruntur illa, quae essent requirenda, potest sequi rectum iudicium, sed in secundum omnia requisitione displicentiae contentis non potest sequi rectum iudicium nisi casualiter. Breviter ergo dico, quod si clavus scientiae erret exequendo non necessaria ad illam causam, vel illicite, peccat confessor; sed si nihil omittat de necessitate ad cognitionem causae, potest recte iudicare. Si autem erret clavus scientiae, omittendo aliquid, quod est necessarium ad causae cognitionem, & peccat, & non potest tunc iudicare nisi a casu, & potissime de attritione vel contritione contentis. Quod si penitentis ostendat se dolentem, cum tamen non sit, et sicus, & recedit a vera penitentia; & cum novo peccato: nec clavus scientiae errat, sed penitentis in periculum sui erit, & tunc ratificatur iudicium Sacerdotis in celo, hoc est; quod scietur quod suum est: quia ut homo non potuit cor videre, nisi per signa exteriora, sed non ratificatur quantum ad illum suscipiendum, quia non est capax, sicut

cur ostendit se spacem. Sed esto quod non aliquo necessario omnino a casu specie iustam sententiam?

Respondeo ratificabitur quantum ad suscipientem, si non est fictus, ita quod sibi iustitiam illam penam implere; sed non ratificabitur ex parte confessoris qui peccat errando. Et isto modo oportet distinguere, quod aliquando ratificabitur arbitrium ex utraque parte, scilicet tam sacerdotis, quam suscipientis, aliquando ex parte illius, non illius.

Ad argumenta. Ad primum concedo utramque membrum distinctionis. Et cum dicitur contra primum, quod tunc posset totam penam remittere; nego, quia aliquod est medium determinatum secundum certam rationem, in quod finem remittit recte, et non ultra. Et enim dicitur quod saltem per plures absolutiones remitteret; hoc tangit bonam difficultatem, an iterata confessio eorumdem peccatorum viclavium plus & plus de pena remittat. Videtur probabile quod sic, quia eiusdem rationis est absolutio secunda cum prima: ergo potest eandem virtutem habere respectu alicuius peccati remittende, & per consequens per aliquot absolutiones partis pena remittenda, cum culpa illa habeat partitionem in partes finitas, posset totaliter remitti: siquidem omnia finitum per ablationem partium finitarum aliquoties sumptam, totaliter consumitur.

Quid ergo melius, quam semper consistere quouique post centesimam vel millesimam confessionem esset tota pena remissa, debita quibusdam peccatis committis? Videtur probabilis quod secunda absolutio virtute clavium nullam partem penae remittat: nam hic fagere ad partes quosdam quantitates, vel ejusdem proportionis, nihil est; quia non est ratio, quare secunda absolutio non potest auferre partem ejusdem quantitatis, si qua non possit: nec mirum si nullam potest, quia illud iudicium semel latum sine errore Deus ratificat in celis, quod est irrevocabile: ergo rationabile est, quod sic ratificetur quod fit in terribile; non dico quod illicitum, vel impossibile sit iterari & iteramen cum tractu illi, quem nunc habet non est iterabile. Hoc videtur in sententis definitivis in foro legitimo, quibus absolvuntur accusati, quando invenitur innocentes, nec postea replicatur inquisitio, ut sit processus in eadem causa, nec fit replicaretur, per illam secundam sententiam iste absolvetur, sed per primam: qui enim solutus est, amplius non absolvitur, quia nullus solvitur nisi ligatus.

Ad secundam partem distinctionis, concedo quod penam infinitam a Sacerdote, que non excedit totam illam latitudinem iustitiae, tenetur confitens solvere, & sufficit. Sed dices: Unde sciet iste confitens si excedat latitudinem, an non? Respondeo, vel a lege divina, si peccatus est in ea re se, vel si non, potest requirere ab alio confessore, de cuius prudentia magis consistit: vel si nolit se submittere confessori alii, nec per indignitatem suam sufficit ad hoc, quod iudicet de pena hanc, sicut condigna culpa, an non; servet penam sibi impositam, maxime si sibi videtur excedere penam condignam. Si autem videatur sibi deficere, tutius est adire alium confessorem prudentem, quam exponere se purgatorio.

Se-

Secundum argumentum concedo, quod iustus clavium extendit se ad culpam remittendam; & ad debitum penae aeternae: sed infra naturaliter, & per hoc patet ad primum in oppositum. Ad secundum dico, quod sicut Baptismus fluminis non habent prius, gratiam confert, & habenti auget, & frequenter in adultis praecedit Baptismus fluminis Baptismus fluminis: si tamen non praecederet ut in parvulis, conferretur per Baptismus prima gratia. Ita frequenter hic adulti per attritionem, tanquam per meritum de congruo, jubentur antequam cohaerentur secundum illas auctoritates Augustini, & Cassiodori; & tunc in susceptione Sacramenti augetur eis gratia. Sed esto, quod non habuerit vi scientem attritionem per modum meriti ad justificationem, & per consequens in peccato existentem, & tamen aliquoties acriter confitetur in ultimo instanti: recipiunt gratiam virtute Sacramenti; loquuntur ergo illae auctoritates de post factis primo modo: sed non per hoc excludunt justificationem secundo modo, ut facis patet de Baptismo secundo modo.

DISTIN. XX.

Circa vigesimam hanc Distinctionem unum tantum quero.

QUAESTIO UNICA.

Vtrum poenitentia in extremis valeat ad salvandam.

Videtur quod non, Augustinus in quodam sermone, & ponitur in litera, loquens de sic poenitente, *Non praesumimus, quod bene hic exit.* Idem, & ponitur in litera, & de pen. dil. 7. *Periculosum est, & iterum vicinum auge ad mortem procrastinare poenitentiam remedium:* Ex hac auctoritate sic arguitur, Peccat mortaliter qui se exponit periculo mortis suae; sed talis est poenitens poenitentiam auge ad ultimum; ergo &c. Confirmatur per illud Augustini, in sermone Innocentium: *Hac animadvertione percutitur peccator, ut mortuus oblitiscatur sui, qui dum viveret oblitus est Dei.* Item Ecclesiastici 17. *Vivam & sanus confiteberis, adducit illud Augustini. Age poenitentiam dum sanus es. Si sic egisti, egisti quo tempore peccare potuisti. Si vix poenitere, quando iam peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu sola.* Ex hoc sic arguitur, Nulla poenitentia sufficit ad salutem, nisi fit voluntaria: sed poenitens in extremis non dimittit peccata sua, sed illa enim, secundum Augustinum, ergo &c. Item, nihil ordinandum est a legislatore, quod est occasio transgrediendi legem, & praecipue multis. Hoc patet, quia tunc legislator aliquid fecerit per se, quod esset in destructionem legis suae: sed poenitentiam foretam valere est occasio continuandi peccatum pro tota vita: quis enim non continue peccat per totam vitam, si brevis poenitentia in fine salvat? ergo &c. Item nulli dimittitur peccatum mortale, nisi per aliquam penam temporalem correspondentem peccato: sed talis poenitens in extremis nullam penam

Tom. IV.

K k

fol.

solvit, vel saltem non sufficientem, nec peccato correspondentem. Si dicatur, quod peccati temporalem debitum peccato in purgatorio solvit. Contra, moriens in peccato mortali damnatus statim; ergo moriens in gratia, statim salvabitur, & per consequens nulla poena solvetur post hanc vitam. Contra, Augustinus. de vera & falsa penitentia, dissin. 7. & ponitur in litera: *Penitentia si in extremo vita biata advenit, salvat, & liberat.* Quod probat subdens: *Multum fatis sera latroni penitentia, sed non fuit sera ejus indulgentia, de quo habetur Luc. 23. Probatur etiam per illud Ezech. 18. & 23. Quasunque hora ingrederis peccator &c.*

In ista questione duæ sunt conclusiones satis certæ. Prima est hæc: Penitentia vera, sive interior sola, sive exterior cum susceptione Sacramenti Penitentia sufficit ad salutem alicujus in extremis. Secunda, quod penitentia quæ videtur haberi in extremis, vix est vera penitentia sufficiens ad salutem, quia difficile tunc est habere veram penitentiam. Primum patet per Augustin. & ponitur in litera, quoniam Deus semper potens est etiam in morte præmiare quibus placet; cum ergo opus sit non hominis, sed Dei fructuosa penitentia, inspicere potest eam quandoquocunque vult fua misericordia. Et per rationem patet, quia vice penitentia interior sola per modum meriti de congruo disponat ad justificationem, sive Sacramentum Penitentia per modum Sacramenti operetur ad eandem; si ab aliquo in extremis habeatur hæc vel illa, habeatur eadem ratio perceptionis gratiæ, quæ & in alio penitente, & per consequens gratia percipietur, & sic salus. Secunda conclusio probatur primo quia tunc impeditur usus liberi arbitrii, vel usus liberationis, & voluntatis ex dolore vel timore inhaerentibus: non enim dico aliquem esse in extremis, qui gravatur morbo secundum communem legem curabili, ut febre tertiana, vel huiusmodi, nec qui subito moritur, cujus mortis adhuc nulla apparet causa, sed qui ex causis evidentibus jam positis iudicatus est proximus morti secundum causas inferiores operantes, ut in pluribus, utpote in infirmitate, quando jam attingit ad gradum desperatum iudicio medicorum, vel in aliis periculis, ut submersione, & huiusmodi, statim imminet mors, & in istis, inquam, vel est maximus dolor in parte sensitiva, vel timor maximus. Et utraque passio vehementer nata est impedire liberum usum rationis, & voluntatis, quia secundum Aug. 8. q. 9. 36. *Passiones causatæ a tristitia, vel tristibus, nisi movent, quam passiones causatæ a delectabilibus: passio autem delectationis vehementer quandoque impedit tollitur, vel fere usum rationis, ut dicitur de Civitate Dei lib. 14. q. 16.* actus autem dispensationis de peccato ad hoc, quod sit sufficiens ad veram penitentiam sive intrinsecam solum, sive ad dignam susceptionem Sacramenti Penitentia; requirit liberum usum rationis & voluntatis. Si dicas quod dolor, vel timor qui inest, non totaliter impedit intellectum, vel voluntatem: concedo, sed multum impedit, & per consequens revolvit, & impericitus, usus intellectus, & voluntatis tunc potest haberi, qui vix sufficit ad dispensationem sufficientem, & requiritur ad

ad veram penitentiam. Hanc rationem tangit Augustinus in litera: *Cum sera venit penitentia, tantus aliquando cruciatus ligat membra, & dolor sensum opprimit, ut vix homo aliquid cognoscere valeat.* Secundo, ad hoc quod dispensatio valeat, & sit ordinata, oportet, quod sit debite circumstantiata, & maxime circumstantiata inis, & principii activi principalis, ut scilicet sit voluntaria propter Deum: sed difficile est tunc habere actum sic circumstantiatum: quia qui usque tunc vitæ impunitus, non videtur tunc extorqueri a seipso dispensationem novam, nisi timore pænæ imminentes: presumitur enim quod si remorsus esset a pæni, licet plus, non extorqueret a seipso illam dispensationem, sicut nec prius. Tunc quia saltem aliquid simpliciter involuntarium videtur causa istius dispensationis: iam expectatio mortis videtur causa istius dispensationis; illi autem est involuntaria: & quod non fit nisi ex suppositione cuiusdam involuntarii non est simpliciter voluntarium: sicut non omnino voluntarie proficit quis merces in mari, si non proficit nisi ex suppositione cuiusdam periculationis, quam nolle; saltem quod non est nisi sit voluntarium, non est multum acceptum alii, nec multum videtur propter animum ejus factum. Hanc rationem tangit Augustinus in litera: *Oportet non solum timere iudicium, sed diligere; arbitrii enim libertatem querit, ut delere possit commissa, non necessitatem; charitatem non timorem: non igitur timet penam qui penitet, sed anxietur pro gloria.* Tertia ratio, quia habitus malus usque tunc continuatus multum tetrahit ab actu penitentia, & hanc rationem tangit Augustinus in litera: *Cum filii, quos illicite dilexisti sint presentes, uxor & mundus ad te vocet, multos habet penitentia servitia decipere.* Intellige hæc delectabilia esse præsentia in se, vel in phantasmata vehementer impressa: & sive sic, sive sic: ex vehementia habitus continuati, multum inclinant ad se inordinate amanda, & per consequens magnam faciunt difficultatem ad habendum magnam dispensationem de eis, ad hoc ut sit dispositio sufficiens ad deletionem culpæ. Quarto, quanto aliquis est minus dominus sui actus, tanto requiritur interior dispensationis ad hoc quod sit dispositio sufficiens ad deletionem culpæ; iste autem minus est dominus, quia nullo modo est dominus actus exterioris ad peccandum. Requiritur igitur secundum hanc iustitiam interior motus dispensationis ad justificationem ejus, quam ad justificationem sani, cum vix possit habere eque intentum. Sic hanc rationem tangit Augustinus in litera: *Age penitentiam dum sanus es, si sic agit, securus es, quia penitentiam egisti, quando peccare potuisti: si vis agere penitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te simulant, non tu illa: ad minus, non tu ita libere illa dimittis, sicut ille sanus, & ideo quantum desit in te de libertate, tantum secundum rigorem requiritur in te motus interior, quem vix, vel nunquam poteris habere.* Ideo dicit Augustinus, quod minus est cui Deus tunc inspirat, si quis est, veram penitentiam, quia vix vel nunquam est aliquis, qui habeat dispositionem de congruo, ut cui inspicitur.

Ex istis sequuntur duo corollaria. Unum, quod sano persuadendum est, ut sanus penitentem incutiendum sibi timorem, quam precium ut expectare fecerint penitentiam propter rationis prædictis. Aliud corollarium, quod insano jam ad articulum istum deducto susciendum est, ut secundum suam possibilitatem laboret ad penitentiam ordinatam, ut scilicet non obstante dolore, vel timore utatur ratione quantum potest, & nitatur habere diligentiam voluntariam propter suum debitum, scilicet propter Deum; & renitatur male inclinationi habitus, & delectationum præteritum, & laboret ad diligentiam, quantum poterit habere, licet brevem; & ne in desperationem mittatur, excolenda est sibi misericordia Dei, proponendo sibi exemplum de latrone illo, cuius fuit penitentia feta, sed non feta indulgentia.

Ad argumenta. Ad primum dico, quod præsumptio est secundum ea, quæ eveniunt, ut in pluribus, & magis apparent consona rationi rectæ ut in pluribus, videtur difficile, vel impossibile tali bene penitere propter rationes dictas: tamen illa præsumptio non concludit de necessitate, quia licet ut in paucioribus, & difficiliter, possibile est oppositum evenire, & idem dicit Augustinus. *Non dico quod salvabitur, sed nec dico, quod damnabitur, quia de neutro potest homo esse certus.* Ad secundum dico, quod qui se inveterat exponit se periculo salutis suæ, peccat mortaliter: & ideo iste si aliquo actu elicitio determinat sibi nunquam penitere, nisi in extremis, illo actu elicitio exponit se periculo tali, & peccat mortaliter: sed enim de illo peccato, si sic peccavit possibile est ipsi penitere in extremis, sicut & de aliis. Ad tertium dico, quod quando aliquis habet usum liberi arbitrii potest peccare peccato interiori, licet non exteriori, saltem complacendo in peccatis jam prius commissis; & ita potest peccatum tunc dimittere per diligentiam de eis, licet necesse sit non peccare peccato exteriori: sed etiam istud intantum potest esse sibi pro tunc voluntarium, ut habeat tunc voluntatem, quod si posset tunc peccare peccato exteriori, fugeret hoc omnino; & non tantum diligentiam, sed aliam penitentiam exteriororem habere de peccatis prius commissis, saltem in voto si supervivatur. Ad aliud dico, quod legislator non debet ea prætermittere, quæ secundum se sunt congrua in lege ordinata, licet aliquis ex illis accipiat occasionem delinquendi: alioquin nunquam Deus debuisset instruire penitentiam aliquam in aliqua lege, quia quilibet potest ex hoc accipere occasionem delinquendi, quam non acciperet si non posset postea penitere: nunc autem ad legem simpliciter ordinatam pro statu illo nature lapsæ requiritur quod penitentia possit esse fructuosa: & qua ratione in quocunque instanti sanitate, pari ratione & in extremis: immo magis est necessarium pro multis imperfectis, quod tunc possit valere. Dico igitur quod istud non est occasio data a lege, sed tantum accepta ab imperfectis; secundum se autem est occasio servandi legem propter amorem legislatoris, qui tanta misericordia est erga miserum, ut nunquam eis laudat suam misericordiam suæ. Potest confirmari responsio, quia

quando ex aliquo directe provenit majus bonum, quam indirecte tanquam ex occasione accepta, provenit malum; tunc illud sciendum est, & nullo modo prætermittendum propter talem occasionem: sed majus bonum est quoddam usque in finem malus per penitentiam salvari, quam malum fit peccatum ex occasione factum; quia per istam penitentiam multi finaliter attingunt ad terminum prædestinationis divinæ, per illam autem occasionem divinam nulli cadunt ab isto, & si liquando peccant, tamen non peccato quod finaliter damentur. Ad aliud concedo, quod oportet istum aliam panam puniri pro peccato, sed hoc non debet sibi imponi hic, quia non potest istam hic implere; nec potest sibi imponi quod tanto tempore stet in purgatorio, quam iste Sacerdos non habet auctoritatem sibi imponendi istam panam (a); sed proponenda est sibi pana correspondens peccatis tali modo. Si sanus esset talis penitentia esset tibi imponenda; quam si convalescis, studeas admovere, sed nunc: es in manu Domini, confide de misericordia ejus, quia est re pugnat; tamen misericorditer: vel in casu, ubi non potest protrahi multus sermo, non oportet aliquam penam sibi specificare, sed tantum cum instruire de justitia Dei misericordis.

Ad aliud, quod obijciat contra responsum dico, quod illud non est simile: moriens enim in peccato mortali nihil haberet retardativum a pana condigna: sed iste moriens in charitate, debitor tamen penam pro peccatis commissis, quorum penitentiam non fecit, habet aliquid retardativum a gloria: quia nullus dum est debitor aliquid penam, potest glorificari: quia gloria, sicut nec penam secum potuit, sic nec debitum penam, quia nec simul, nec postea per solventur.

DISTINCTIO XXI.

In hac vigesima prima Distinctione quarantur duo, & primo fit quæstio ista.

QUÆSTIO I.

Vitam post hanc vitam possit aliquod peccatum dimitti?

Videtur quod non, quia nullus moriens iustus potest postea peccare: ergo nec moriens in peccato potest postea resurgere. Consequenter patet. Tum a simili, quia simile videtur pro aliquo statu posse peccare, & resurgere a peccato. Tum, quia resurgere a peccato non videtur competere, nisi ei qui potest mereri; sed qui non potest in aliquo statu cadere, non potest mereri. Item, nullum peccatum mortale post hanc vitam peccat remittitur nec veniale. Consequenter patet, quia sunt ejusdem rationis, cum non nisi secundum magis, & minus differant. Item, Damasc. lib. 1. c. 64. *Quod est Angelus casurus hoc est hominibus mori: sed Angelus post casum est omnino invariabilis.*

K k 3

bilis ab hujusmodi in quo cadit; ergo & homo ab illo in quo mortuus, est invariabilis post mortem. Item, per penam minimam potest dimitti peccatum veniale, dum tamen sit voluntaria, ut asperione aquæ benedictæ & hujusmodi; pena mortis est maxima, quia *ultimum terribilium est* 3. Ethic. ergo per illam si sit accepta voluntarie ab illo mortuo, potest deleri omnis culpa venialis; ergo post mortem nulli remane dimittenda. Si dicas, quod mors est inflicta pro peccato originali, & ideo non potest esse pena debita illi peccato, nec delictiva, nec remissiva peccati. Contra, originale peccatum dimissum est in baptismo, quia contra hoc specialiter ordinatur: ergo non est mors in illo pena debita pro originali: ergo ut prius.

Contra, Magister in littera, & probat per illud Math. 12. Luc. 12. & Marci 3. *Qui peccaverit in Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.* (a) Iubdit Magister: *Ex hoc datur intelligi sicut sancti Doctores tradunt, quod quædam peccata in futuro dimittuntur.*

In illa questione una conclusio est certa, scilicet quod peccato dimisso in hac vita pena debita pro ipso potest solvi post hanc vitam. Quod probatur ratione, quia nullus cum debito penæ beatificatur; aliter enim penæ simul solvenda essent cum gloria, aut post gloriam; sed neutro modo, quia nec penæ potest stare cum gloria, nec succedere gloria: igitur si quis aliquando est debitor penæ, oportet quod prius illam solvat: iste autem qui digne penituit in extremis, quod possibile est, ut dictum est *distincti. precedenti.* non solvit dignam penam pro peccato, de quo penituit: ergo illam solvet post hanc vitam.

Hoc etiam dicunt auctoritates quas Magister adducit in littera. Una est August. 21. de Civit. Dei c. 27. ubi tractat. illud 1. ad Corint. 3. *De his qui edificans lignum, fenum, stipulam, post istius (inquit) corporis mortem, donec veniat ad diem damnationis, & retributionis; si hoc temporis intervalle spiritus sanctorum, qui edificaverunt lignum, fenum, stipulam, ignem dicantur perperam transire tribulationis, venialis concremantem, non redarguas.* Et loquitur: *Gravior erit ignis ille, quam quisquid homo pati poterit in hac vita.* Et idem de vera, & falsa penitentia, & ponitur de penitent. & distincti. 7. loquens de sero penitente: *Vivat, & non moriatur, intellige de vita gratiæ, non promittimus quod evadat omnem penam; nam prius purgandus est igne purgationis, qui in alius seculum distulit fructum conversionis. Hic autem ignis, est æternus non fit, miro tamen modo gravis est; excellit enim omnem penam, quam unquam passus est aliquis in hac vita.* Et hanc sententiam dicit Magister dist. 20. cap. 2. Si inquit, *& ante expletionem penitentia decesserint, ignem purgatorium sentiant, & gravius puniantur, quam si hic expleverint penitentiam.* Nec mirum, quia postea quanto minus voluntaria, tanto minus satisfactoria; &

tota

tota ista sententia de purgatorio iudatur in verbo Apostoli 1. ad Corint. 3. ubi dicit, *Ipse salvus eris, sic tamen quasi per ignem;* dicit de imperfecto moriente cum venialibus. Sed aliud non est ita certum, scilicet de peccato hic non dimittit. An penitentia debita pro ipso possit solvi in futuro, & sic remitti? Et secundo, an tale peccatum hic non dimittit, possit ibi dimitti?

De primo istorum tanquam de certo tenetur quod non de peccato mortali, quia pro ipso non dimittit pena debita est pena damnationis que non temittitur. De peccato autem veniali oportet videre que pena sibi respondeat secundum Dei iustitiam. Et dicitur, quod nisi per se respondeat pena æterna, per accidens autem temporalis. Primum probatur, quia si quis damnetur pro mortali, & cum veniali, pro illo veniali semper punietur; alioquin in inferno possit esse redemptio alicujus peccati: sed non punietur a Deo pro illo æternaliter, nisi iuste sibi pena æterna dberetur.

Secundum probatur, quia peccatum veniale stat cum charitate, per quam homo ordinatur ad regnum, & per consequens ratione illius peccato veniali debetur pena temporalis.

Contra primum arguitur. Primo sic, quia non stat cum charitate debetur pena æterna: sed cum charitate stat veniale, non tantum non deletum post actum, sed etiam actualiter commissum: patet consequens omnes: ergo &c. Probatio maioris, quia per charitatem est aliquis dignus vita æterna: sed si cum hoc stat debetur ad æternam penam; igitur simul est aliquis dignus vita æterna, & pena æterna; sed hoc est impossibile, quia nullus potest esse debitor penæ pro illo instanti, pro quo est ordinatur ad gloriam: quia tunc simul posset stare gloria & pena aliqua. Probatur etiam major aliter, quia post actum peccati mortalis nihil remanet de peccato nisi debitum penæ, ut dictum est *dist. 14. q. 1.* igitur si debetur pena æterna, possit stare cum gratia, peccatum mortale non remittitur post stare cum gratia, eo modo, quo manet post actum, & tunc idem esset amicus, & inimicus.

Item secundo; essentialis pena damnatorum non est pena sensus, sed damni: illa autem necessario concomitatur quantumcumque penam, quia nulla pena potest stare cum beatitudine: ergo debetur ad quantumcumque penam æternam includit penam damni æternam, & per consequens penam essentialis damnationis: sed illa non correspondet veniali. Item peccatum veniale & mortale sunt inproporcionabilia in ratione naturalis vel offense, quia insipia venialis si essent, non equarentur uni mortali in ratione offense, quia nec omnia illa evterent a fine ultimo, sicut unus in mortale: ergo pena secundum iustitiam correspondens mortali peccato inproporcionabiliter, & in infinitum excedit penam debitam veniali; sed non inproporcionabiliter, & in infinitum excedit in intentione, quia quilibet pena secundum intentionem fuit excedit vel exceditur ab alia; (a) arguitur

K k 4

hoc

2. De peccato in Spiritum Sanctum vide in 2. distincti. 45.

3. D. Tho. 2. 2. 1. de peccato veniali, q. 2.

hoc erit secundum extentionem; igitur non debetur venialis pena aeterna. Hinc conclusionem concedo. Ad rationem in oppositum dicitur uno modo, quod peccato veniali per accidens, quando coniungitur mortali, debetur pena aeterna, non autem ratione sui.

Sed hoc non intelligo, quia Deus semper punit circa condignum: & esto quod simpliciter secundum rigorem puniret usque ad condignum, omnino iniustum esset penam aeternam infligere pro illo, cui secundum se debetur pena temporalis. Quotumcumque enim coniungatur alteri, hoc non facit istud in infinitum exire istud genus culpae: ergo nec iuste correspondet sibi pena in infinitum excedens.

Dico ergo, quod peccato veniali, sive hic puniendo, sive in inferno, sive alicui, non debetur nisi pena temporalis: nec per se, nec per accidens: quia secundum se talis offensiva, quae secundum se puniret per temporalem satisficentem. Nec est inconveniens penam debitam veniali habere terminum in inferno, quia & vere penitens primo, & partem penitentiae impositae explet, & ante totam expiatam recidivans in mortale, & in illo mortali decedens: pro parte penitentiae restitua explenda solvet penam in inferno: sed non nisi temporalem, quia ex quo in remissione peccatorum priori commutabatur debitum penae aeternae in debitum penae temporalis, nunquam iste est debitor pro illis, nisi penae temporalis, & per consequens pena totali soluta, erit liber ab istis: non tamen in inferno est redemptio illius, scilicet peccati, pro quo ille est damnatus: quia pro illo debitum penae aeternae nunquam fuit commutatum in debitum penae temporalis, & ideo semper manet illud debitum, si nunquam potest esse illa pena totali soluta. De secunda dubitatione potest dici dupliciter. Uno modo sic, quod nihil aliud est culpa venialis remissio, quam solutio penae temporalis debite pro ea. Probarur, quia post actum transeuntem culpa, (a) quae manet, nihil aliud est, nisi reatus ad penam debitam, iste autem reatus venialis non est nisi ad penam temporalem, ex articulo precedenti, & per consequens soluta pena temporali in purgatorio pro isto veniali, ex hoc ipso ipsa culpa venialis remissa est.

Non sic autem de mortali, quia pena debita ei non potest esse totaliter soluta, nisi primo sit aeterna commutata in temporalem, & ista commutatio vocatur remissio culpae mortalis; haec autem remissio non fit nisi per voluntariam dilectam ordinatam, qualis non habetur post mortem. Scribitur unus modus, quomodo post mortem non potest dimitti mortale, sed tantum pena debita mortali prius demissa: potest autem post mortem dimitti veniale, prius non dimissum, quia potest solvi pena totalis sibi debita, & in hoc ipsum remitteretur. Si iste modus non placeat, quia videtur Sancti distinguere inter remissionem culpae cuiuscumque, & penam, maxime inter remissionem culpae, & solutionem penae debita: illi culpae; potest dici alio modo, quod

quod peccatum veniale in ista vita remitti potest non tantum per penam iustitiam, vel exteriorem, vel exteriorem, quia illa non est necessaria ad hoc, sed per aliquem actum Deo magis acceptum, quem peccatum veniale dupliciter: & hoc vel relatum ab ipso operante ad hoc peccatum veniale remittendum, vel non relatum ab ipso, sed a Deo acceptante in ordine ad illud.

Ad propositum, opera istius qui moritur in charitate, etsi post mortem non referantur ab ipso ad veniale, in quo moritur, dimittendum: nec enim ipse habere aliquem actum novum meritorium, per quem delectatur veniale; tamen illa opera prius facta possunt esse a Deo relata ad remissionem istius venialis post mortem. Et hoc, illo modo, quia causa impeditur, dum est impedita non ponit effectum: dum vero est non impedita, ponit, sed merita istius morientis in charitate, essent causa sufficientes deletionis venialium istius, vel relata ab ipso, vel a Deo acceptante illa in ordine ad istud: sunt autem impedita dum illa vivit, si semper actu manet in peccato veniali: post mortem vero non sunt impedita, quia tunc non contrahit actum peccati venialis: igitur per illa delentur venialia post hanc vitam.

Ex hoc sequuntur duo. Primum, quod in instanti mortis remittuntur venialia, quia tunc non manet actus peccati venialis, & per consequens tunc cessat impedimentum. Aliud quod omne peccatum veniale morientis in charitate remittitur in hac vita, nisi ille contineat actum peccati venialis usque ad mortem, (a) vel ad instanti mortis. Hoc secundum videtur probabile, nisi dicas Deum hoc ordinauisse. Hoc secundum videtur probabile, nisi dicas Deum hoc ordinauisse, quod bona merita istius referantur in divina acceptatione usque ad instanti mortis, quando scilicet debuit vitare esse: & per consequens tunc restituit bonum correspondens istis meritis, non sic autem pro aliquo instanti priori, pro quo fuit vitare. Illud est probabile in aliis, quia cum quodcumque meritum meretur (ut credo) augmentum gratiae, quia aliquae determinatur gradum gloriae, ad quem requiritur, ut dispositio pravia aliquis gradus gratiae, & non semper. Dicitur post quemque actum meritorium auget gratiam proportionatam merito, videtur, quod augmentum debitum meritis remissis retinetur usque ad instanti mortis. Et eodem modo de ista deletione venialium, quae est quoddam premium non principale istorum meritorum, sicut & augmentum charitatis in tali, vel tali gradu: & hoc est rationabile, quia in illo instanti ipse primo est in statu alio, & premium meritorum reddi eis impeditur istius vitatoris, vel aliquid commensuratum istum huiusmodi.

Nec oportet hic assignare, quod haec reservatio pro instanti mortis sit rationabilis, quia homo tunc maxime non est verum, quia in instanti tentationes tunc inminentes; hoc enim non est verum, quia in instanti mortis anima est separata a corpore, & per consequens non est in via, sed in termino, nec per consequens tunc expulsa tentationibus.

bus. Si neuter modorum istorum placet: nec primus, scilicet quod idem est veniale remitti; & penam solvi debuit illi: nec secundus, scilicet quod per merita in vita habita, & reservata in divina acceptatione deleantur in instanti mortis, quaeratur alius, quem est difficile invenire: cum mortui aliquem bonum, per quem in tantum per dispositionem, vel meritum de congruo, vel condigno, deleatur veniale, ponere in anima post mortem non videtur doctrina Theologicæ consonum, quæ ponit statum illum ab illis immunem,

Ad argumenta. Ad primum nego consequentiam intelligendo *resurgere pro liberari a peccato*. Ad probationem dico, quod non est simile, quia peccare est libere agere & pro statu viæ: *resurgere* autem, id est, immunem fieri a peccato, non requirit libere agere, etiam in viâ, quia vel secundum primam opinionem, non est nisi solvere penam, & hoc est pari eam: vel secundam secundam, non est nisi per merita prius habita in viâ, & pro tunc acceptata, culpam nunc dimitti.

Ad secundam probationem consequentiam, concedo quod facilius est cadere, quam resurgere, prout *resurgere* dicitur actum ordinatum in peccatore simpliciter resurgenti: sed sic non accipitur *resurgere* in ista remissione peccati venialis. Ad tertiam probationem, casum accipit, scilicet, quod *resurgere* tunc est per actum voluntatis meritatorum, qui tunc insit; sed per actum meritatorum, qui prius insit in viâ secundam probationem opinionem: vel per nullum actum meritatorum, sed tantum per pari penam condignam pro illo peccato, secundum primam opinionem.

Ad secundum non valet consequentia, & ratio dicta est in prima opinione, & hoc secundum illam opinionem: juxta vero secundam, est deicendum quod merita facta in viâ non possunt acceptari pro instanti mortis, ut per ea deleatur mortale: quia Deus disposuit mortale non delendum, nisi per susceptionem voluntariam Sacramenti, vel per aliquam dispositionem, tanquam meritum de congruo, tunc, vel usque tunc inherentem, quando peccatum deletur; non sic est in eo, qui deest in mortali.

Ad probationem dico, quod est mortale, & veniale sint ejusdem rationis in genere naturæ, vel forte in malitia mortis, ut genus virtutis distinguitur contra gratiam, & peccatum; non enim idem est esse vitiosum, vel vitiosum moraliter, & justum, & peccatorem Theologicæ, immo quandoque vitiosus est justior, & magis vitiosus magis peccator (ut alias est dictum,) sed tamen non sunt ista ejusdem generis, vel rationis in ratione officii divine, & ideo nec uniformiter remittuntur.

Ad tertium est similitudo quæ ad hoc, quod Angelus cadens est in termino, non in viâ, sic & homo in morte: sed non oportet similitudinem esse quantum ad stabilem permanentiam in quocunque, sed in illo, quod est principalis in eo qui jam attingit terminum: cuiusmodi est viâ spiritualis per gratiam, vel mors spiritualis per peccatum mortale, & sic qui moritur in viâ gratiæ semper vivet: qui vero mori-

moritur in peccato mortali, semper permanebit. Sed de peccato veniali, non oportet esse ealem stabilitatem, quia illud non est ali- quid, secundum quod per se attendatur status bonus, vel malus viæ, vel termini, quia potest stare cum bono statu, & cum statu malo, tam viâ, quam termini. Sed quando est cum bono statu termini, oportet quod deleatur antequam plene habeatur ultimus terminus.

Et aliud potest bene concedi, quod mors voluntarie accepta sic pena sufficiens pro pena cuiuscunque peccati venialis: & forte pro magna parte pena debetur pro mortalibus dimissis. Nec obstat quod est pena necessaria; quia aliquis potest necessarium voluntarie acceptare; & sic hinc constat, quod dictum est in secunda opinione, quod peccatum veniale deleatur in instanti mortis, cum dicto in prima opinione: quia si per solam solutionem pena remittatur in morte, illa pena solvitur: & sic in morte veniale remittitur.

QUESTIO II.

Virum confessor in quocunque casu teneatur celare peccatum sibi in confessione detectum?

Videtur quod non, quia licitum est unicuique remitti iuri suo: ergo consistenti cum ius suum sit peccatum suum celari, licet huic iuri remittatur, licentiando confessorum, ut non teneatur illud celare. Item, Betu de præcepto & dispensatione lib. 4. *Quod est insititium propter charitatem, non debet contra charitatem militare, sed celari propter charitatem* in aliquo casu militare contra charitatem: ergo &c. Probatio minori: Quandoquidem peccatum confitentem: ergo &c. Probatio minori: Quandoque peccatum confitentem est contra bonum commune, ut quocunque crimine hæresis, vel filium esse contra bonum commune, ut quocunque peccato hereticum sit pro ditio Reipublicæ, & maxime ex confessione percipienter istud non tantum esse factum, sed faciendum: videtur contra charitatem esse contemtere bonum commune, propter bonum aliquid persone esse contemtere bonum commune, non tenetur se exponere morti sine causa: ergo nec ingredi nemus: sed non ingrediendo, revelare factum alii factis confessionem illius confitenti (non enim dixerat ab eorum facie, nisi ille fuisset confitens) ergo in isto facto, & consimilibus licet revelare confessionem.

Item, Sacerdos de facto absolvit aliquem Episcopum simoniacum, quod non potest de iure: iste Sacerdos tenetur confiteri, & in speciali de isto peccato, & sic circumstantionari, quia est morale, & iste circumstantia aggravat; sed sic constituendo revelare peccatum Episcopi illius simoniaci: ergo &c. Item, licitum est revelare quod Episcopi illius simoniaci: sed sic constituendo revelare peccatum quod non est peccatum, nec circumstantia peccati: sed talis est persona cum qua confitens peccavit, pone, quia hæc vel illa non sit circumstantia aggravans. Item, Abbas habens monachum in loco pertinente

ad monasterium suum, scilicet cum per confessionem in loco illo peccasset, & habere societatem ibi suspectam, per quam semper allicetur ad peccandum: videtur quod possit consulere salutis anime suae; ergo potest eum amovere ab illa cura, vel ab huiusmodi officio, ut non habeat occasione huiusmodi peccandi; sed a novendo cum facta revelat confessionem, quia facit tale factum, quod non faceret, si iste non fuisset sibi confessus, per quod etiam alii possunt in notitiam peccati illius venire, saltem in universaliter. Item, *Extra de sententia excom. cap.* Cum non ab homine, *A communione eius qui pro intentione manuum in clericum in eisdem excommunicationis incidit, debet abstinere, nisi forte sibi soli illud pateret, in quo casu ipsum privatim tantum vitabit,* & sequitur, *si saltem rubore verticulis suffusus prolatenti excessu satisfacere compellatur.* Ex hoc habetur, ut videtur, quod si in sacramento, vel per confessionem scio istum incidisse in sententiam excommunicationis, debet eum privatim vitare, ut sit consilius: ergo propter confessionem, licet alii ut consiliario inficere: ergo patri ratione, & confessionem revelare.

Contra, *de penit. dist. 6. c. Sacerdos* & in littera: *Sacerdos ante omnia caveat, ne de eis, quae ei confitentur peccata eorum alicui recitet, & sequitur pena, nam si hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vite suae peregrinando ignominiosus pereget.* Item, *de penitenti. c. remis.* *Extra.* Omnis vtrisque textus: *Caveat omnino ne verba, vel signa, aut alia quavis modo prodatur peccatorem, & sequitur: Si peccatum sibi detestum praesens retulerat, non solum a sacerdotali officio deponatur, sed etiam de curia eius ad agendum strictissimum poenitentiam in archiepiscopum monasterium detrahendum.*

In ista Quaestione haec fit Prima conclusio: Quod relata peccatum in confessione detestum tenetur Sacerdos de lege naturae.

Secunda, quod ad hoc etiam tenetur de lege Dei positiva. Tertia, quod ad illud tenetur de lege positiva Ecclesiae. Quarta quotiens & qualiter tenetur, & de aliis circumstantiis pertinentibus. Quinta, de aliis secretis, vel sub secreto alicui detestis.

Prima probatur sic; eadem persona vere affirmare potest aliquid in persona alterius loquens, quod vere negat in persona propria loquens. Probatio. Angelus loquens Moyli in persona Dei, vere dixit: *Ego sum Dominus Deus tuus*, Exod. 20. quod verum fasset in persona propria loquens; e go a simili, homo representans personam Dei in foro confessionis, vere potest aliquid affirmare, quod extra illum forum potest negare vere, quando loquitur in persona propria; ergo extra forum dicens illa se audisse, vel scire, mentitur, quia ad notitiam ejus non venit, nisi in quantum representabat personam Dei; sed fit vitare mendaciam est de jure naturae, & maxime mendacium perniciosum: ergo &c.

Contra rationem istam arguo primo sic; Eiusdem, & ut eiusdem in persona, est cognoscere in causa, & sententiarum de ea; haec est

manifesta, quis ad hoc cognoscit ille, & ut ille, ut recte sententiarum Sacerdos non in persona Dei sententiar, absolvendo confitentem, sed in persona propria: igitur & sic audit, & cognoscit; Probatio minoris non absolvit principaliter, sed tantum ministerialiter: absolvere autem ministerialiter sibi non competet, nisi in persona propria: si enim in persona Dei loqueretur absolvendo consentiens, vere posset dicere me peccare praevarice, (quae est, *Dominus te absolvat*) ego te principaliter absolvo, & gratiam infundo: sicut Angelus vere dixit in persona Dei: *Ego te eduxi de Aegypto.*

Item, non magis audit, vel absolvit Sacerdos in foro confessionis in persona Dei, quam consistat Eucharistiam in persona ejus: quia aeque excellens est actus iste, sicut ille, & actus Sacramentalis, in quo operatur virtus divina, sicut hic: idem videtur sibi plus agere in persona Dei, vel Christi quam hic: Ibi enim profert verba Christi: *corpus meum*, & in persona Christi, de quo praesertim: *Qui pridie, quam pateretur* &c. ita quod totum illud, *Accipite &c.* Hoc est corpus meum, dicit ipse recitando verba Christi, non hic in proposito. Unde non praesertim hic, Christus volens absolvere peccatorem dixit sic: *Ego te absolvo*, sed sic ego, vel non minus conficit in personis. Ex hoc ergo patet, quod magis, vel non minus conficit in persona Christi, quam absolvit vel audit confessionem in persona Christi: sed conficit in persona propria (unde non mentitur pait Milam dicens: ego scio me hodie consecrasse) igitur & hic.

Item secundum istum eundem, & veritatem, ut postea prohibetur, licet peccata in confessione detecta in universaliter dicere, & in particulari non relata ad personam confitentem.

Hoc etiam probatur per illud *Extra de penit. c. remis. cap. Officii*: ubi Innocentius tertius respondit cuidam Cardinali legato, qui scripsit casum, quem audierat in confessione, & petiit consilium: Papa non redarguit eum de revelatione illa in universaliter etiam per scripturam; sed respondit qualiter fit tali personae confitentem confidendum. Hoc etiam patet ex communi uti consensum, live enim in commoni firmare, si extra predicationem aliquando dicunt, talis casus configit, aliqua persona hec, & sic peccavit. Habeatur igitur illa propositio, quod confessor potest licite extra confessionem dicere peccatum sibi confessum, si tamen quod nullo modo sit reatum ad peccatum sibi confessum, si tamen devenit ad notitiam ejus. Sed si praesentem confitentem, ut possit deveniri ad notitiam ejus. Sed si praedicta ratio valet, hoc non liceret, quia mentiretur. Probatio, quia sciens particularem, nisi pro determinato singulari, si nescit singulari, nescit particulare; sed ille nescit aliquam personam tale peccatum fecisse, nisi pro hac persona sibi confessa, & hoc peccato sibi confesso; igitur si mentiretur de hoc, & de hac, quia sciens confitentem de aliquo, & de aliqua. Concedo illas rationes, quod revelatio non est contra legem naturae propter hoc quod tenent mandatum, & per consequens illam primam rationem. non revelans, & pondo igitur ad eam, quod non est idem loqui in persona alicujus, & loqui auctoritate illius, live ut mittit illius. Communitur enim loquens

quens in persona alicujus praevident simpliciter personam ejus, ut est communiter in istis jocose simulantibus aliquos. Iste enim similitudinem habitationem, vel talem in tali actu, & iste proprie dicendo, sicut ille dicitur in persona illius, loquitur, vel facit tale factum; & ideo quam cito desinit a faciendo, sicut ille faceret; & aut dicens, sicut diceret, dicitur sibi, tu mentiris, vel tu mentis, & quavis tunc faciat, vel loquatur morte suo proprio. Hoc modo est de locutionibus Angelorum in persona Dei. Non sic Sacerdos audit confessiones, vel absolvit in persona Dei: sed tantum est minister Dei in illo actu, & ut minister agit: & si ut minister; & ergo in personam propria. Concedo igitur, quod ille si audiret in persona Dei, & loqueretur in persona Dei, postea illud veraciter diceret, quod in persona propria non posset. Nam in persona Dei hoc verò diceret, *Ego sum Deus, ego creavi mundum &c.* sed in persona propria sic loquens mentitur: sed Sacerdos in confessione nec audit nec loquitur in persona Dei, sed in persona propria, licet auctoritate Dei ut ejus minister. Eodem modo in aliis Sacramentis; unde ut minister Dei baptizat, & confecerat, &c. & tamen ut homo sive in persona propria sicut se baptizasse, & sine mendacio potest dicere se baptizasse. Teneo igitur primam conclusionem, appono tamen quatuor rationes alias. Quam primam sumitur ex ratione charitatis. Secunda ex ratione fidelitatis. Tertia ex ratione veritatis, vel veracitatis. Quarta ex ratione unitatis vel mutuae utilitatis. Prima talis est, Lex naturae de charitate ita tenet exprimitur Matth. 7. *Omnia quaecunque vultis ut faciant vobis homines, hoc facite illis. Haec est enim lex, & Prophecia.* & Luc. 6. *Prout vultis ut faciant vobis, & vos facite illis.* Sed sic intelligi debet illa propositio legis naturae de charitate fraterna, quae vultis vobis, id est quae debetis secundum charitatem reddere velle: & hoc intelligitur in illa propositione Matth. 22. *Diligite proximum tuum, sicut teipsum.* Sed quilibet debet diligere secundum rectam rationem famam propriam; ergo & relationem peccati sui confessi, & per consequens confessor debet idem diligere, & velle ipsi confesso; sed revelatio tollit: confesso famam; ergo &c. Minor probatur per Scripturam Ecclesiasticae. 41. *Curam habe de bono nomine, & rationem de hoc; hoc enim magis remanebit tibi, quam mille rebus tuis magni, & pretiosi.* Probat etiam per aliud subdum: *bona vita numerus dierum, bonum autem nomen permanebit in aeternum.* & Prover. 22. *Melius est nomen bonum, quam divitiae multae.* Item per rationem probatur, Quilibet enim secundum rectam rationem debet sibi velle vitam civilem: hoc autem tollitur per ablationem famae, quia in hoc aliquis vivit vita civili, quod idoneus est ad actus aliquos competentes sibi in illa civitate; sed fama amissa privatus est habitate ad tales actus, quia amittit statum dignitatis illae, scilicet habitatem ad actus, quibus alius dignus esset. Secunda pars minoris, scilicet quod revelatio peccati confessi tollit confessionem hujusmodi famam, probatur, quia qua ratione potest uni revelari, & alteri; & sic omnibus; & sic in tali revelatione est manifestum, quod

quod status dignitatis illae, quo consistit in fama ejus apud concives, tollitur illi. Secunda ratio, quilibet de lege naturae tenetur servare fidelitatem proximo suo, quam vellet, & deberet sibi velle servare: sed committens secretum maximum alteri, vellet sibi servari; & deberet velle sibi servari, tanquam secretum; ergo alicui committit, tenetur illud sibi servare. Haec ratio tangitur Proverb. 11. *Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis est, celat amicum committentem.* Tertia ratio, Quilibet ex lege naturae tenetur servare promissum licitum; sed recipiens secretum, maxime istud in confessione detectum, est non explicitè, tamen implicite promittit se servaturum, quia sine tali promisso saltem sub intellectu, non committeretur sibi tale secretum; ergo &c. Haec ratio probatur, vel potest sumi ex illo verbo, *Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo.* Quarta ratio, In hoc communitas aliquam habet unitatem proportionatam unitati corporis, quia ibi est ordo superioris & inferioris; & tenetur superior influere in interioriorem, & inferiori, subministrare superiori iuxta illam parabolam Pauli de corpore mystico, & naturali in diversis locis; sed in civitate inferior est minus sufficiens, & minus fervens, & in Ecclesia peccator inferior. Superior autem est Hierarchia, qui & potest consulere & reconciliare; ergo de lege naturae est quod nullus excludat interiori recursum ad superiorum, quia haec est communis utilitas membrorum adinvicem. Sed revelatio secreti excludit talem recursum interioris ad Superiorem in consilio animae, & per consequens influentiam Superioris in inferioriorem: quia nullus recurreret, si regulariter illud de quo querit consilium, vel remedium, non esset servandum secretum; ergo eadem lege naturae, quae tenetur quilibet ad servandum unitatem Corporis Christi mystici, & ad communem utilitatem alii sicut membris in corpore, tenetur celare secretum hoc. S. cunda conclusio, scilicet quod tenetur lege divina positiva, probatur primo sic: Quilibet Christianus tenetur non dare occasionem alteri, quae revocatur a lege Christi; sed lex Christi est de confessione facienda, ut est ostensum dist. 17. igitur quilibet in lege Christi tenetur non retrahere aliquem a confessione facienda; sed revelans confessionem occasione data retrahit aliquos a confessione; ergo &c. Si dicas, & ille Sacerdos revelat, tamen alius erit celator secreti: hoc nihil est, quia ille quantum est ex genere operis sui, dar occasionem alteri cavendi eodem modo a simplicibus confessoribus.

Item, secundo sic: Christus statuit arbitrium poenitentiae esse ultimum in terris, quantum ad illud crimen confessionem, quod probatur ex illo verbo Matth. 16. *Quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in caelis, id est finaliter, & ultimatè approbatum, & Joana. 20. Quorum remisseritis peccata &c.* supple. in iudicio divino finaliter remissa approbantur; ergo peccat contra legem Christi, quicumque aliquid in isto foro discussum & ibi finaliter terminatum in deducit ad alium forum publicum: sed revelans, quantum in se est facit, quod deducit postea ad alium forum; ergo &c.

Tertio sic, dicitur occasione peccandi mortaliter, exequendo preceptum Christi, peccat mortaliter, quia per ceptum quod esse debet exspectat dominum, ille quantum in se habet, facit indubitate, quod se vel revelans confessionem dat occasionem indebitae exequendi Christi preceptum de confitendo, quia manduciter: dat enim occasionem, ut aliquis in confessione seipsum laudet, & alium quem odit, vituperet, ut sic indigna a confessore prooveatur, & alius puniatur; ergo.

Tertia conclusio, quod est de iure positivo Ecclesie, celario & que patet ex allegatis ad oppositum, inter que secundam fuit melius, & rationalius; non enim expedit, quod propter aliquod crimen fiat aliquis vagabundus, dum tamen aliquo modo est iura communis, vel voluntaria possit inter homines tolerari: quia vagabundus magis voluntatis suae mala dimitteretur: & ita, tam in se, quam in aliis plus peccaret, & noceret, quam si recte custodire manciparetur. De quarta conclusione videtur, *Quis, Cui, Quantum, & Quid*. De *quis*, dico quod non solum confessor, sed & is, cui confessor revelat licet illicite teneatur celare. Probatio, quia transierit aliquis in alium de facto, quod non potest licite de iure transferri, non dat illi alteri Ius utendi, vel transferendi illud in alterum: quia ex quo non habuit Ius, non potuit Ius in alium transire, quia nemo dat quod non habet; sed confessor revelans non habuit Ius transferendi illud in alterum: ergo si de facto transierat, alius non habet jus ulterius transferendi.

Idem dico de illo qui audit confessionem contentis, alius, scilicet a confessore. Si enim in audit casualiter non peccat, teneatur tamen ad silentium: si vero dolose, mortaliter peccat, & adhuc teneatur ad silentium. Hæc dux conditiones, de *quis*, probantur per rationes prius positas ad primam, & secundam conclusionem.

Sed *quando* dico quod pro semper, & ad semper, quia est preceptum negativum.

Et hoc sequitur, quod non magis post mortem confessi, quam vivo, quia rationes positive ad primam, & secundam conclusionem æque concludunt de hoc, sicut de præcepto negativo pro tunc, & tunc. Sed de *cui*, dicitur quod nullatenus teneatur celare, nisi Superiori, cui in casu potest revelari. Sed rationes præmissæ ita concludunt de Superiori, sive de Interiori, nisi in casu; quando scilicet inferior factus non potest absolvere, sed recipit, ut referat Superiori, qui potest absolvere: & tunc confesum est, quod consistens sibi, ut interiori; narrat sibi ut interpreti tantum, & tunc fiat totum intra unicum actum confessionis, in quo consistens, & Superior, qui solus tunc est confessor, sunt iudicandus, & iudex: melius autem qui audit, & refert tantummodo est interpret: teneatur tamen ad silentium quantum ad omnem alium ab illo, cui est interpret. Si dicas, quod potest hoc responderet ad quoddam argumentum prius factum in illo capitulo, quia tibi inferior narrat Superiori peccatum tibi confessum, & per confessoris illud capitulum non probat, quod licet alicui etiam

in

in universaliter dicere peccata audita, extra forum confessionis. Hoc nihil est, quia ille Cardinalis non scripsit Papa ut Papa absolvet, sed scripsit consilium requirens, quid ipsemet faceret, ut patet per responsum Papæ, qui non immediate absolvit illum mulierem de hoc, quod supposuit patrum; sed responderet sibi quilibet diceretur Sacerdos debet illi mulieri consolare. Et, consolarier potest in tali dubio requiri consilium, non tantum a superiori, sed a quocunque alio, præsentem tamen, qui scilicet sciat consolare. Unde illud quod sibi dicitur est contra rationem primam; generaliter est verum, scilicet quod peccatum contentis non relatum, nec determinatum ad personam contentem, potest dici a confessore, & utiliter, immo necessario, quando non est ita peccatus, ut sciat ipse consolare, & tunc potest utiliter & necessario dicere cuiquam prudenti, qui scit consolare sibi. Sed nunquid Papa potest præcipere, ut sibi reveletur? Respondet, diceret aliquis nunquid Papa potest supra Ius naturæ? De *Quid*, dico quod non tantum peccatum principale contentis, & circumstantias peccati, quia circumstantiæ non possunt bene revelari sine revelatione facti; sed & persona secunda, cum qua peccatur: quod patet per rationes positas ad primam & secundam conclusionem, quia etiam contentis vult famam personæ cum qua peccavit salvare, id est debet velle; sicut sui: immo eo magis, quod persona illa sibi fuit conjuncta in crimine, tantum enim magis teneatur ei ad bonam restitutionem: quod per illam amittit, & ad custodiam illius boni, quod potest custodiri non obstante illo malo commissio: fidelitas etiam, & veracitas, & unitas, seu communitas patet hic, ut prius. Consulariter tres rationes pro secunda conclusione, & quis non celatio retinebit a confessione: deducit etiam ad forum alium, quod est in hoc foro ventilatum: & est occasio mentiendi in isto foro, ut prius dictum est. De quinta conclusione dicitur, quod ad omne secretum servandum teneatur quis de lege naturæ propter rationes ad primam conclusionem adductas: nec solum quando exprimit committens se velle committere illud secretum, sed quocumque ex modo committendi apparet, quod velle committere, ut secretum. Rationes ad secundam conclusionem, non æque hoc evidenter concludunt, nisi tertia: quia daretur occasio mentiendi in committendo alicui aliqua secreta. Quantum autem ad istum articulum dico, quod paræ Ecclesiastica non sunt eadem inditæ de quolibet secreto, & sunt de isto. Si quis tamen publice revelaret aliquid aliud secretum, sibi imponitur alia pena, scilicet infamia. Insuper enim falsi criminis, vel calumnieque veri, licet occultis, quod non potest probare, pro calumniatoe habetur *Extra de calumnia*: talis est ille qui revelat quodcumque secretum criminis, quod probare non potest.

Ad Argumenta. Ad primum dico, quod peccatum confessum debet celari, non est tantum jus contentis, sed jus communitatis: quia ex opposito scilicet revelationes, sequenter concitata perturbant in communitate, quia passim quilibet reputaret alium abominabilem: & non licet illi renunciare juri communitatis licet suo. Alter potest

dici, est etiam quod tantum esset ius illius, id est in favorem illius indulti, non licet illi remunciare quod ab hoc, quod confessor sit liber ad revelandum: quia confessor tunc tenetur, multiplex iure, naturæ scilicet & positivo; quorum nullus remunciare est in potestate confitentis. Quid igitur faciet confessor concessio peccatum sumum proci? Dico quod confitentis potest postea peccatum suum extra confessionem dicere, & si ut secretum, adhuc licentia sequens non absolvit confesorem a lege naturæ, quin teneatur celare; sed si dicit ut non habeatur secretum, & maxime apud aliam personam, vel apud alia certas; quibus forte licet propter alium bonum scire, qui potest sequi ex revelatione ista facta, vel illi, tunc confessor potest dicere illud; tanquam sibi publice dictum, extra omnem secretum. Sed nunquid (a) potest tunc dicere audiri hoc in confessione?

Respondetur; dicitur quod hæc sola verba; *audi: hoc peccatum, et huius personam in confessione*; includunt peccatum mortale, quia includunt revelationem huius, ut cognosci eo modo, quo non licet revelari: unde cui post confessionem revelatur extra omnem secretum, cavet in modo narrandi, ne hoc narret tanquam sibi dictum modo, quo non licet revelari.

Contra hoc; licet hoc narratum extra confessionem dicere quibus ille vult, & non est narratio specialis, per hoc, quod dicit hoc esse sibi confessum; hoc igitur dicere est sibi licitum.

Ad secundum dico, quod nullus casus potest esse, in quo contra charitatem militet silentium, immo contra charitatem communem militaret oppositum, ut est offensum bonorum rationibus ad primam conclusionem. Et quando in casu de quo communi, dico illud Deuter. 20. *Juste quod insum est, exequeris; ergo charitative, quod charitatis est; exequeris; sed non charitative exequitur, qui contra legem naturæ modis prædictis manifestat aliquid malum commissum, vel committendum: quare reprobandus est ille versus Iuristarum: Est hæresis crimen, quod nec confessio celat: non quin metrum sit bonum, sed sententia est falsa.*

Ad tertium potest dici, quod Sacerdos iste multiplicem occasionem potest habere non intrandi nemus, aliam ab ista malitia latronum sibi decreta, & ad minus multiplicem aliam potest cogitare, & dicere coram illis: upote volo hoc, & illud facere; ad illum & illum locum declinare, antequam procedam ulterius. Et si ex tali occasione allegata videatur divertere, nec verbo, nec factio revelat confessionem. Si autem non possit ex aliqua occasione divertere, quin appareat illis aliis, quod propter confessionem divertet, & in hoc factio revelat confessionem; Dicit quidam; quod tenetur intrare, & si exponit se morti, hoc est pro causa iusta, ut scilicet servet legem Dei de sigillo confessionis; & per consequens si moritur iuxta eam.

Sed aliter potest dici, quod factio possunt esse signa æquivoca, quia diversimode a diversis concepiti possunt ad hoc scilicet, vel ad illud factum:

a Vid. D. Th. dist. præsentis quæst. prima as. l. dico.

Quæ: igitur non debet reputari revelativum confessionis, nisi ex natura sua prodatur peccatum confessum; sed divertere a remore non fit dicitur, quia si illi alii non fuissent prius collocti de illa interfectione, nunquam per hoc, quod ille dixerit, cognoscere illum esse confessum de voluntate occidendi illum: si tamen divertit ex ratione sua est signum doctum in notitiam talis peccati confessi ducere quoscunque in hoc, & istos, æque, si non fuissent collocti, sicut fuissent collocti. Generaliter igitur potest dici, quod signum quod est de se indicans ad hoc quod est tale peccatum esse confessum, vel non esse, licet fit aliquibus magis signum determinatum ex aliquo supposito, non est signum revelativum confessionis, nec per consequens simpliciter illicitum confessori.

Ad aliud dico, quod confessor indiscretè ministrans Sacramentum penitentiae; tenetur non statim confiteri de facto suo indiscretè, quando scilicet confessor suus poterit statim devenire in notitiam personæ; circa quam indiscretè exercuit utrum clavium: & hoc ad minus tenetur, non in speciali exprimit culpam, circa quam, & modum quo indiscretè exercuit, sed vel præcise in universali dicendo sic: mea culpa indiscretè, & indèbite ministravi Sacramentum Penitentiae, vel si urgeat eum conscientia, de confessione facienda super hoc in speciali, ut dicit argumentum, quia est peccatum mortale speciale, & circumstantia specialiter aggravantes, tenetur expectare opportunitatem confitendi alicui, qui ex tali confessione peccati, & circumstantiarum non possit devenire in notitiam personæ huic confessæ. Quod si nunquam possit haberi talis confessor, quin ex explicatione peccati, & circumstantiarum possit devenire in culpam; & personam isti confessam; iste est in casu impossibilitatis ad confitendum homini, quia plus tenetur ad præceptum non prodendi culpam sibi confessam, quam ad confitendum explicitè culpam suam: quia ad primum multipliciter ex lege naturæ, ut probant rationes ad primam conclusionem, & multipliciter ex lege positiva divina, ut probant rationes ad secundam conclusionem. Ad secundum vero ad plus de lege positiva divina, ut dicitur *dist. 17.* ergo iste constituitur Deo. Ex hoc igitur, quod quilibet ministrans Sacramentum penitentiae maxime debet cavere, ne indiscretè ministrat Sacramentum penitentiae, præcipue in illo casu, ubi ex indiscretione sua non poterit explicitè panitere absque hoc, quod prodatur confessionem alterius sibi confessi. Ad aliud, est, quod secunda persona quandoque non aggravat, sicut fornicationem non aggravat, quod secunda persona sit Berta, vel Aletia, caeteris paribus, utpote soluta, non propterea, & de cæteris; & tunc fatum est secundam personam confiteri. Et si dubitaret aliquis, an hoc modo explicare sit peccatum mortale, sive tunc, sive alius; secunda persona expressa eo modo quo fuerit necessario exprimens, semper sub sigillo confessionis cadit, ut dicitur est in quarto articulo. Et tunc in primo casu neganda est illa maior, *quicquid non est peccatum, nec circumstantia* &c. ad hoc enim quod esset vera oporteret addi, *nec*

aliquid, per quod possit deveniri in nobilitatem personam contentis; vel in majori oportere plus addi, scilicet nec aliquid de lege naturalis, vel divina pro secreto habendum: & minor est manifeste facta de secunda persona, & patet quarto articulo. Ad aliud, si in collegio est consuetudo communis, ut sine nota quilibet extra monasterium curam habens, vel sine cura moram trahens, revocetur pro libro praesidentis; vel etiam non passim pro libro, sed quandoque pro alia causa honesta, ut nunc ille quiescat in claustris, nunc labore cum Martha in exteriori ministerio, & nunc ille, prout utile visum fuerit praesidenti. Dico tunc, quod monachum concessum de crimine commissio in aliquo loco extra monasterium, ubi moratur, potest Abbas ad monasterium revocare, quia in hoc nullo modo peccatum commissum prodit; licet aliquis dixerit, quod confessor nullo modo potest se habere aliter ad confessum, ratione confessionis, quantum ad quemcumque actum extra iocum illum, quam si penitus nihil audisset. Si autem est consuetudo in collegio, quod non transfertur monachus de loco iocum ad claustrum nisi ratione delicti, vel insufficientie in cura illius loci, non videtur tunc licitum Abbati confessum ad monasterium revocare. Si dicas: non apponit remedium ad salutem ovis suae. Respondeo, consulari sibi in foro penitentiae meliori modo quo poterit, ut illum locum sibi periculosum dimittat; si noluerit, non ardeat esse Deus; sed deus oculos sibi secundum iustitiam incorrigibiles, Dei correctioni dimittat. Ad ultimum dico, quod capitulum illud non loquitur expresse de illo, qui novit per confessionem aliquem esse excommunicatum, nec etiam per viam secreti sibi commissi; sed privatim, id est sic ille fit, quod communitas nescit, vel credit communiter nescire: & sic privatim sciens debet privatim vitare. Nec mirum est, quia non est debitor illi alteri, id est, istius tanquam secreti. Sed si sciret per viam confessionis tantum, quid faceret? Respondeo, sicut ad tertium argumentum, quia si potest per aliam viam vitare eum, quam ex vitazione prode excommunicationem ejus, debet vitare: si autem, non solum non debet, immo non licet vitare: quia talis vitatio est de jure positivo Ecclesiastico tantum: non potest autem tenetur ille de lege naturae, & de jure positivo divino, & Ecclesiastico. Quando autem praecipit videtur esse contraria, illud quod est superius magis obligat, & ideo firmius est servandum, nec servans illud, & praetermittens aliud, peccat; quia nullus ex lege divina & Ecclesiastica est perplexus.

DISTINCTIO XXII.

¶ Circa vigesimam secundam Distinctionem unisam quarto questionem.

QUESTIO UNICA.

Utrum peccata per penitentiam dimissa in recidivante redeant eadem numero?

Videtur quod sic, Augustinus contra Donatistas lib. 1. c. 5. Redire dimissa peccata ubi fraternam charitatem non est aperissemus Dominus in Evangelio in illo sermo docet: eo quod dominus dimissum debuit repetit, quia ille confersus suo debuit nollet dimittere. March. 3. Et in hac auctoritate Chistilli fundantur omnia dicta Doctorum dicentium peccata redire, quorum multae auctoritates ponuntur in litera. Item Jaco 2. Qui offendit in uno, factus est omnium reus. Item, contritus de peccato, si postea contempserit contriti; aut redit idem peccatum, & sic habetur propositum I aut non, & sic erit dimissum sine secunda & tertia parte penitentiae, quod est inconveniens. Item, tenebra potest redire eadem numero: quis privatio numeratur, vel ex numeratione habitus, cui opponitur, vel subiecti; sed tenebra sequens lumen habet idem subiectum cum te nebra praecedente, & est privatio ejusdem luminis in numero, quia idem lumen in numero maneret, si tenebra non inisset; ergo eodem modo peccatum, quod est tenebra spiritualis in mente, potest eadem numero redire. Contra successivum non redit idem numero: peccatum est hujusmodi: ergo &c. Probatio maioris, quia tunc contradictoria possent simul esse vera. Sit enim in hoc instanti unum contradictorium verum, si illud postea redit idem numero in illo recidivante, aliud contradictorium potest esse verum. Item, peccatum non inest alicui, nisi per actum aliquem peccantis; sed ille actus non redit idem numero in recidivante; ergo nec peccatum.

In illa questione Primo est videndum, utrum possibile sit idem peccatum numero de potentia Dei absoluta redire. Secundo, si de potentia ordinata Dei possit aliquo modo idem redire. Tertio, quomodo de facto potest redire in recidivante.

De primo dicitur, quod non, quia nihil potest redire idem numero; nisi per potentiam divinam; sed peccatum (quo ad culpam) non potest redire idem per Dei potentiam, quia secundum August. 83. q. 3. Deo auctore nemo fit deterior.

Contra hoc, peccatum (ut dictum est distinct. 14. quae. 1.) potest ad propositum intelligi dupliciter, & hoc loquendo de peccato actuali. Uno modo ipsa inordinatio actualis. Alio modo obligatio ad peccatum sequens illum actum. Primum dicitur culpa in actu; secundum dicitur reatus sequens ex illa culpa. Illa autem obligatio, quae proprie nata est esse in actu, non proprie manet post actum. Tunc, quia privatio quae nata est inesse determinato subiecto, non proprie manet sine illo subiecto. Tunc, quia tunc opposita possunt in nisi esse. Si enim aliqua inordinatio propria culpe odii reatum remaneret post actum, & postea sequeretur fructus ejusdem iracundiae, essent simul culpa opposita; quia odium inmoderatum, & immoderata trivitia ecul-